



İlham Əliyevin müəllifliyi ilə sərhədləri aşan layihə

Bir dəhliz, iki dövlət - Bakı və Vaşinqton arasında salınan tərəfdaşlıq körpüsü

Sirr deyil ki, Prezident İlham Əliyev son illər regional nəqliyyat və logistika dəhlizlərinin formalaşması istiqamətində fəal siyasət yürüdü. Dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə Azərbaycan nəqliyyat qovşaqlarında mərkəzi oyunçuya çevrilərək Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılması üçün diplomatik səylərini gücləndirib. Prezident dəfələrlə vurğulayıb ki, Zəngəzur dəhlizi təkcə Azərbaycanın daxili ehtiyaclarına deyil, həm də regionun və daha geniş coğrafiyanın iqtisadi maraqlarına xidmət edən beynəlxalq layihədir. Ümumiyyətlə, İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən enerji və nəqliyyat layihələri ABŞ də daxil olmaqla Qərbi ölkələrinin diqqətini cəlb edir və əməkdaşlıq üçün real platforma yaradır. Xüsusən Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri və "Cənub qaz dəhlizi" kimi iri enerji layihələrinin reallaşdırılması Azərbaycanın Qərblə, o cümlədən ABŞ ilə strateji əməkdaşlığını möhkəmləndirib. Dövlətimizin başçısı bu layihələrin təşəbbüskarı və siyasəti təminatçı

çısı kimi çıxış edərək Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş statusuna yüksəldib. Ona görə də qəti dəyərlər ki, nəqliyyat sahəsində Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı və açılacağı gözlənilən Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) kimi layihələr regionda multimodal (Azərbaycanın bir neçə növ nəqliyyat sistemini birləşdirən kompleks logistika mərkəzinə çevrilməsi) tranzit infrastrukturunun qurulmasına xidmət edir. Bu isə ABŞ və Avropa şirkətlərinə regiona investisiya yatırmaq, yükdaşıma marşrutlarını şaxələndirmək və Çin-Avropa ticarətində alternativ yollar formalaşdırmaq baxımından strateji imkanlar təqdim edir. Belə təşəbbüslər həm regional əməkdaşlığı gücləndirir, həm də Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə artan nüfuzunu nümayiş etdirir.

O da bəllidir ki, Prezident İlham Əliyev Zəngəzur dəhlizini (TRIPP) dünyaya strateji layihə kimi təqdim etmiş və dəfələrlə açıqlamışdır ki, bu dəhliz təkcə Azərbaycanın

Naxçıvanla birbaşa əlaqəsinin təmin olunması deyil, həm də beynəlxalq ticarət, enerji və nəqliyyat marşrutlarının yenidən qurulması üçün vacib bir faktora çevrilə bilər. İlham Əliyev bu məsələdə qonşu və ya yaxın dövlətlərlə bərabər, Qərbi dövlətləri ilə də əməkdaşlığı önə çıxarır.

ABŞ bu baxımdan Azərbaycanın təşəbbüslərinə maraqla yanaşır. Xüsusən enerji təhlükəsizliyi, ticarət marşrutlarının şaxələndirilməsi və regional sabitlik ABŞ-nin Cənubi Qafqaz siyasətinin əsas prioritetləri sırasında olduğu üçün Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) də həmin prioritetlərlə üst-üstə düşür. Bu yerdə qeyd etmək ki, dövlətimizin başçısı ABŞ şirkətləri ilə əməkdaşlığa da açıq mövqe sərgiləyir. Şübhəsiz ki, bu da Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) ətrafında formalaşacaq yeni nəqliyyat və logistika mərkəzlərinə ABŞ şirkətlərinin marağını artırır və iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin dərinləşməsinə xidmət edir.

3

Azərbaycan ilə Konqo arasında münasibətlərin yüksələn xətt üzrə inkişaf etməsi məmnunluq doğurur



Konqo Respublikasının Prezidenti
zəti-əlləri cənab Deni Sassu-Nqessoya

Hörmətli cənab Prezident!

Konqo Respublikasının müstəqilliyinin 65-ci ildönümü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı yetirirəm.

Azərbaycan ilə Konqo arasında münasibətlərin yüksələn xətt üzrə inkişaf etməsi və yeni məzmunla zənginləşməsi məmnunluq doğurur. Sizin keçən il ölkəmizə iki səfəriniz əməkdaşlığımızın genişlənməsinə əhəmiyyətli töhfə vermişdir.

Hazırda Azərbaycan ilə Konqo arasında formalaşmış dostluq münasibətləri siyasi, iqtisadi, humanitar və digər sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımızın inkişaf etdirilməsi üçün əlverişli zəmin və imkanlar yaratmışdır.

Əminəm ki, Azərbaycan-Konqo əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, ikitərəfli və çoxtərəfli əsasda əməkdaşlığımızın dərinləşməsi istiqamətində bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, Konqo xalqına daim əmin-amanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 12 avqust 2025-ci il

Fransa tökdüyü qanlara görə səhvini anlayıb üzr istəməlidir

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı qələbəni, müharibədən sonra baş verən siyasi proseslər zamanı Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi qətiyyət və prinsipiallığı qəbul etmək istəməyən rəsmi Paris ölkəmizə qarşı kin, nifrət dolu, əsassız qətnamələr qəbul edirdi. Elə zənn edirdilər ki, bununla Azərbaycana təzyiq edərək istədiklərinə nail olacaqlar. Hikkəsindən nə danışdığını fərqləndirməyən Fransa kimi bir dövlət rəhbərlik edən şəxsin sanki bir məqsədi var idi: yerli-yersiz Azərbaycanı ittiham etmək. Lakin dünyada baş verən geosiyasi hadisələr, ölkəmizin beynəlxalq arenada artan nüfuzu, siyasi mövqeyi və iqtisadi gücü, eləcə də ədalətli mövqeyi ilə razılaşmağı dikte edirdi. Regionda öz global maraqlarını qorumaq istəyən Fransa və hər hansı dövlət, nəhayət, anlamalıdır ki, Cənubi Qafqaz siyasətində söz sahibi Azərbaycandır. Rəsmi Bakının razılığı olmadan, yaxud ölkəmizə qarşı hər hansı formada təzyiq edib regionda uğur qazanmaq mümkün deyil. Son zamanlar bunu başa düşən rəsmi Parisin ölkəmizə qarşı davranışlarında ciddi olmasa da, bəzi dəyişikliklər sezişməkdədir.

12



Minsk qrupunun ləğvinə çox qalmayıb

ATƏT Nazirlər Şurasının qrupun
bağlanması ilə əlaqədar qərar layihəsi artıq hazırdır



Minsk qrupu ümidləri doğrultmadıqdan sonra Azərbaycan suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpasını beynəlxalq qanun və qətnamələr çərçivəsində öz gücü ilə həll etməyə məcbur oldu. 27 sentyabr 2020-ci ildə ermənilərin tərxi nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Azərbaycan Ordusu Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Ermənistanın işğalçı qüvvələrini ərazilərimizdən qovub çıxardı. Qazandığı tarixi zəfəri ilə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edən Azərbaycan ATƏT-in Minsk qrupunun 28 ildə eadə bilmədiyini 44 gün ərzində özü bacardı.

4

Sülh sazişi nə zaman imzalanacaq?!

Paşinyan vədinə xilaf çıxmasa, iki ölkə
arasında barış daha tez ola bilər

Bu sənəd Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması istiqamətində mühüm bir addım kimi qiymətləndirilməlidir. Həmçinin ATƏT-in Minsk qrupu və onun əlaqəli strukturlarının bağlanması ilə bağlı birgə müraciət imzalanıb. Bu, uzun illərdə davam edən vasitəçilik mexanizminin rəsmi olaraq sona çatdığını göstərir. Hər iki tərəf artıq bu qurumun fəaliyyət göstərməsinə lüzum görmür.

İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri, habelə şahid qismində ABŞ Prezidenti tərəfindən Vaşinqtonda imzalanan Birgə Bəyannamədə yekun sülh sazişinin imzalanması üçün əsas tələblərdən biri də Ermənistanın Konstitusiyasının dəyişdirilməsinin zəruriliyi təsdiq olunur. Bu mənada Ermənistan üzərinə düşən məsuliyyəti yerinə yetirərək Azərbaycana qarşı



ərazi iddiaları olan konstitusiyasında dəyişiklikliyi nə qədər tez edərsə, sülh müqaviləsi də o qədər tez imzalanı bilər.

Əks təqdirdə bu məsələnin yubadılması İrəvanın qəsdən sülhə maneə törətməsi kimi anlaşılaçaq. Eyni zamanda bu, ilk növbədə ABŞ-ya, şəxsən Prezident Donald Trampa hörmətsizlik olacaqdır. Dünya sülhün bərkəməsi üçün göstərdiyi səylər artıq öz uğurlu bəhrəsini verir.

Ermənistan mediası ABŞ görüşünü, imzalanan sənədləri, sülh danışıqları ilə bağlı məsələlərə müxtəlif formalarda yanaşır. Hakimiyyətə yaxın media Vaşinqtonda imzalanan sənədi "tarixi addım" kimi təqdim edir, Nikol Paşinyanı suverenliyi qoruyan lider kimi göstərir.

4





"Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli 280 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

"Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli 280 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005,

Nö 8, maddə 712 (Cild I) 2-1-ci bəndində "Dövlət Gömrük Komitəsi və" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi və Azərbaycan Respublikasının" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2025-ci il iyulun 2-də Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş" təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Tə-

bii Sərvətlər Nazirliyi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Özbəkistan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Özbəkistan Respublikasının İqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyi yanında Gömrük Komitəsi arasında səlahiyyətli iqtisadi operator institutlarının qarşılıqlı tanınması haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2025-ci il iyulun 2-də Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Özbəkistan Respublikasının İqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyi yanında Gömrük Komitəsi arasında səlahiyyətli iqtisadi operator institutlarının qarşılıqlı tanınması haqqında Saziş" təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Göm-

rük Komitəsi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Özbəkistan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında elm, peşə təhsili və ali təhsil sahələrində əməkdaşlığa dair Saziş" in təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2025-ci il iyulun 2-də Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında elm, peşə təhsili və ali təhsil sahələrində əməkdaşlığa dair Saziş" təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Özbəkistan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında surəti köçürülmüş, oğurlanmış, itirilmiş və cinayətkar fəaliyyət ilə əlaqəli mobil cihazlar barədə məlumat mübadiləsinin təşkili haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2025-ci il iyulun 2-də Bakı şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında surəti köçürülmüş, oğurlanmış, itirilmiş və cinayətkar fəaliyyət ilə əlaqəli mobil cihazlar barədə məlumat mübadiləsinin təşkili haqqında Saziş" təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Saziş qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf

və Nəqliyyat Nazirliyi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Sazişin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Özbəkistan Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

Ukraynaya elektrik avadanlıqlarından ibarət humanitar yardımın növbəti hissəsi göndərilib

Azərbaycan Respublikası tərəfindən Ukraynaya humanitar yardım məqsədilə nəzərdə tutulmuş elektrik avadanlıqlarından ibarət yükün növbəti hissəsi avqustun 15-də Sumqayıt Texnologiyalar Parkının ərazisindən yola salınıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yardımın göndərilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2025-ci il 11 avqust tarixli sərəncamına əsasən, Energetika Nazirliyi tərəfindən təmin edilir.

Humanitar yükün tərkibinə ümumilikdə 90 min metrə yaxın elektrik kəbelləri və naqillər, həmçinin 25 ədəd generator və 7 dast transformator daxildir. Ukraynada davam edən



müharibədən zərər görmüş bölgələrin elektrik enerjisi ilə dayanıqlı təchizatının bərpasına dəstək məqsədilə göndərilən bu avadanlıqların növbəti hissəsi 10 yük avtomobilindən ibarət karvanla yola salınıb.

Yardımanın ümumi dəyəri 2 milyon ABŞ dollarıdır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan bundan əvvəl də Ukraynaya elektrik təchizatı ilə bağlı humanitar yardımlar göndərüb. Hazırkı müharibə şəraitində

əlaqədar olaraq, ölkəmizin Ukraynaya göstərdiyi ümumi humanitar dəstək, o cümlədən bərpa və yenidənqurma yönümlü yardımların ümumi dəyəri artıq 44 milyon ABŞ dollarını keçib.

Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. "Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi haqqında Əsasnamə" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. "Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi embleminin təsviri" təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 14 avqust 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 14 avqust tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi haqqında ƏSASNAMƏ

1. Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin (bundan sonra - Xidmət) rəsmi emblemi Xidmətin rəmzidir. Rəsmi emblem Xidmətin hər bir əməkdaşına Xidmətin fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun məsələlər üzrə öz xidməti vəzifələrini vicdanla və layiqincə yerinə yetirmək borcunu xatırladır.

2. Xidmətin rəsmi emblemi Xidmət əməkdaşlarının, həmçinin silah, xüsusi vasitə, texnika və digər əmlakın Xidmətə mənsubiyyətini bildiren nişandır.

3. Xidmətin rəsmi emblemi Xidmətin hərbi qulluqçularının geyim formasında və fərqlənmə nişanlarında yerləşdirilir. Xidmətin rəsmi emblemi onun blanklarında, inzibati binalarının Xidmətin adı göstərilən lövhələrində yerləşdirilə bilər.

4. Xidmətin rəsmi embleminin təsvirindən aşağıdakılarda istifadəyə yol verilir:

4.1. Xidmətin çap məhsullarında, kino, video, fotomateriallarında;

4.2. Xidmətin sifarişi ilə hazırlanan reklam-informasiya məhsullarında (bukletlər, təqvimlər, nişanlar, vimpellər, saatlar, medalyonlar, dəftərxana ləvazimatı, suvenirlər və digər məhsullar).

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 14 avqust tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi embleminin TƏSVİRİ

Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi kənarı boyunca ensiz qızıl haşıyə olan dairə formasındadır. Dairənin kənarı boyunca ensiz qızıl haşıyədən sonra ağ qövs, ağ qövsdən sonra isə ensiz qızıl haşıyə yerləşir. Həmin ağ qövs boyunca tünd mavi hərflərlə yuxarıda "AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI", aşağıda "XÜSUSİ RABİTƏ VƏ İNFORMASIYA TƏHLÜKƏSİZLİYİ DÖVLƏT XİDMƏTİ" sözləri yazılmışdır. "AZƏRBAYCAN" sözündən əvvəl və "RESPUBLİKASI" sözündən sonra qızıl rəngli kiçik səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir.

Dairənin daxilində kənarı boyunca ikinci ensiz qızıl haşıyəyə bitişik tünd mavi rəngli dairə, həmin dairənin daxilində mərkəzi xəttindən sol tərəfi qızıl, sağ tərəfi ağ rəngdə olan 8 ədəd rombşəkilli xüsusi ornament və 3 paralel istiqamətdə hər paralel üzrə 4 ədəd olmaqla üzü sağa tərəf hərəkət görünlü, qızıl rəngli 12 ədəd şüa təsviri verilmişdir. Tünd mavi rəngli dairədə yerləşdirilən rombşəkilli xüsusi ornamentlər düzülüş əsasında dairənin mərkəzində səkkizguşəli ulduz təsviri yəradır. Dairənin mərkəzində üzü yuxarı baxan qızıl rəngli aypara və 5 kənar nöqtəsi həmin ayparanın təsvirinə toxunan, tərəfləri ağ və qızıl rəngdə olan səkkizguşəli ulduz əks olunmuşdur (rəsmi emblemin şəkli əlavə olunur).



Baş prokuror Xaçmaz rayonunda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırıqlarına uyğun olaraq prokurorluq orqanları tərəfindən vətəndaşların qəbulu daim diqqətdə saxlanılmaqla onların ərizə və şikayətlərinin yerində dinlənilərək həll olunması üçün müvafiq tədbirlər görülür.

Avqustun 15-də baş prokuror Kamran Əliyev Xaçmaz Rayon Prokurorluğunun inzibati binasında Xaçmaz, Quba, Qusar, Şabran, Siyözen, Xızı rayonu və digər bölgələrdən olan vətəndaşları qəbul edib.



Qəbuldan əvvəl baş prokuror xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin rayonun mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək əziz xatirəni

sini ehtiramla yad edib. Qəbulda iştirak edən 43 nəfər vətəndaşın müraciətində konkret cinayət işlərinin istintaqı, törədilmiş cinayətlər barədə məlu-

matların araşdırılması zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları və məhkəmədə baxılan cinayət işləri üzrə dövlət ittihamının müdafiəsinə dair məsələlərin bilavasitə prokurorluqda və ya aidiyyəti icra orqanlarında operativ həlli üçün müvafiq göstərişlər verilib.

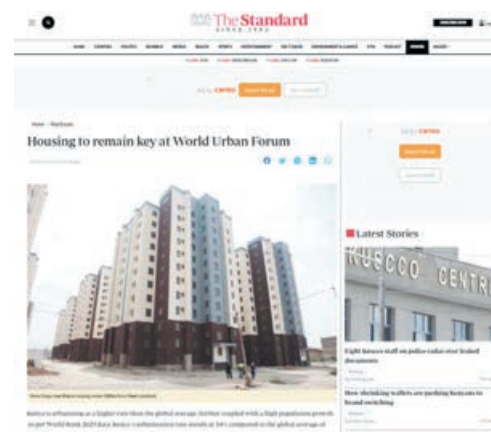
Qəbuldan sonra prokurorluq əməkdaşları ilə görüş keçirən Kamran Əliyev onlara konkret tapşırıqlar verib, vətəndaşların müraciətlərinə obyektiv baxılmalı və qəbulu işinin düzgün təşkilinə görə tabe prokurorların fərdi məsuliyyət daşıdığını diqqətə çatdırıb.

Keniya qəzeti Vaşinqton Bəyannaməsinin Azərbaycanda keçiriləcək global tədbirlərə təsiri haqqında yazıb

Keniyanın ən nüfuzlu mətbuat orqanlarından biri "The Standart" qəzetində Azərbaycan haqqında məqalə dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə ölkəmizin gələcək il mayın 17-dən 22-dək evsahibliyi edəcəyi Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyasında (WUF13) əsas müzakirə mövzularından birinin olacağına Xaçmaz, Quba, Qusar, Şabran, Siyözen, Xızı rayonu və digər bölgələrdən olan vətəndaşları qəbul edib.

Yazıda Azərbaycanın 30 illik erməni işğalından azad etdiyi ərazilərdə aparılan inkişaf etdirilən nəqliyyat-kommunikasiya xətləri ilə regionda sülh və əməkdaşlığa verdiyi töhfə də qeyd olunub.



Həmçinin qeyd olunub ki, 2002-ci ildə ilk Ümumdünya Şəhərsalma Forumuna evsahibliyi etmiş Keniya bu sahədə global meyarların WUF13 çərçivəsində yüksək səviyyədə müzakirəsinə xüsusi əhəmiyyət verir. 2024-cü ildə COP29-a evsahibliyi edən Azərbaycan tərəfindən dayanıqlı urban inkişafı və iqlim dəyişikliyi proseslərinin qarşılıqlı təsirləri ilə bağlı təşəbbüslərinə xüsusi diqqət yetirməsi WUF13-ün hədəf və məqsədləri üçün mühüm fürsətlər yəradır.



Bundan əlavə, məqalədə ölkəmizin 2026-cı ildə Ümumdünya Ətraf Mühit Gününə (WED2026) evsahibliyi edəcəyi və bu tədbirin global iqlim fəaliyyəti üçün vacibliyi diqqətə çatdırılıb. Eyni zamanda Keniya ilə Azərbaycan arasında inkişaf edən əməkdaşlığın müsbət dinamikası nəzərdən keçirilərək ikitərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün aparılan işlər, bu istiqamətdə baş tutan bir sıra mühüm sərəfər və tərəfdaşlıq təşəbbüsləri vurğulanıb.





Sülh prosesində tarixi mərhələ

Sülh sazişi nə zaman imzalanacaq?!

Prezident İlham Əliyevin ABŞ-yə işgüzar səfəri zamanı nümayiş etdirdiyi siyasi uzaqgörənlik, möhkəm dövlətçilik iradəsi və peşəkar diplomatik yanaşma təkcə çağdaş liderlik nümunəsi deyil, həm də uzun illər ərzində ölkəmizə qarşı yönəlmis qərəzli yanaşmaların iflasa uğradığını göstərən tarixi hadisə oldu.

Vaşinqtonda imzalanan Birgə Bəyannamə Azərbaycanın milli maraqlarını tam əks etdirməklə, onun ərazi bütövlüyünü və suveren hüquqlarını qəti şəkildə tanıdı. Bu isə Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq arenada qazandığı yüksək etimadın, prinsipial və ardıcıl siyasətinin növbəti mühüm diplomatik nəticəsi kimi dəyərləndirilə bilər.

Bu sənəd Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması istiqamətində mühüm bir addım kimi qiymətləndirilməlidir. Həmçinin ATƏT-in Minsk qrupu və onun əlaqəli strukturlarının bağlanması ilə bağlı birgə müdaxilənin, uzun illərdir davam edən vasitəçilik mexanizminin rəsmi olaraq sona çatdığını göstərir. Hər iki tərəf artıq bu qurumun fəaliyyət göstərməsinə lüzum görmür.

İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri, habelə şahid qismində ABŞ Prezidenti tərəfindən Vaşinq-

tonda imzalanan Birgə Bəyannamə yekun sülh sazişinin imzalanması üçün əsas tələblərdən biri də Ermənistanın Konstitusiyasının dəyişdirilməsinin zəruriliyi təsdiq olunur. Bu mənada Ermənistan üzərinə düşən məsuliyyəti yerinə yetirərək Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları olan konstitusiyasında dəyişiklikliyi nə qədər tez edərsə, sülh müqaviləsi də o qədər tez imzalana bilər.

Əks təqdirdə bu məsələnin yubadılması İrəvanın qəsdən sülhə maneə törətməsi kimi anlaşılaçaq. Eyni zamanda bu, ilk növbədə, ABŞ-yə, şəxsən Prezident Donald Trampa hörmətsizlik olacaq. Dünyada sülhün bərqərar olması üçün hakimiyyətdə olduğu hər iki dövrədə siyasi iradə nümayiş etdirərək barış istiqamətində böyük ölçüdə işlər gerçəkləşdirən Ağ Ev rəhbərinin regionda sülhə nail olunması üçün göstərdiyi səylər artıq öz uğurlu bəhrəsini verir.

Paşinyan vədinə xilaf çıxmasa, iki ölkə arasında barış daha tez ola bilər



Ermənistan mediası ABŞ görüşünü, imzalanan sənədləri, sülh danışıqları ilə bağlı məsələlərə müxtəlif formalarda yanaşır. Hakimiyyətə yaxın media Vaşinqtonda imzalanan sənədi "tarixi addım" kimi təqdim edir, Nikol Paşinyan suverenliyi qoruyan lider kimi göstərir. Qərbmeyilli media neytral mövqedədir və tezliklə Rusiyanın

təzyiq rıçaqlarını işə salacağına diqqət çəkir. Rusiyapərəst media isə sənədi "suverenliyə zərbə" adlandırır, Zəngəzur dəhlizinin açılmasını tənqid edir, rəsmi Moskva ilə münasibətlərin pozulacağını ti-rəjləyir.

Amma N.Paşinyanın tərəfdarları sülhün imzalanmasını vacib addım kimi dəyərləndirir, yenidən iki

ölkə arasında savaşın başlamasına lüzum görmür. Çünki Ermənistan əhalisinin mütləq əksəriyyəti bilir ki, Azərbaycan güclü ölkədir və günlər keçdikcə daha qüdrətli dövlətə çevrilir. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi erməni xalqını necə qorxuya salıbsa, ölkə bundan sonra nə qədər silahlansa da, kö-nüllü müharibəyə gedən tapılma-yacaq, heç kim gedib Azərbaycan torpaqlarında nəhaq yerə ölmək istəməyəcək.

Amma sülh olarsa, Ermənistan iqtisadiyyatında canlanma yarana-caq. Yeni iş yerləri açılacaq və əhalinin məşğulluq problemi həlli-ni tapacaq.

Erməni xalqı yaxşı bilir ki, sülhü hər zaman, ilk növbədə, Azər-bay-can istəyir. Bu isə zəiflik deyil, bö-yüklükdür. Sülh içərisində yaşamaq bolluq-bərəkət deməkdir. İstənilən münəqişə, nifaq araya soyuqluq sa-lır və gərginlik yaşanır.

Cənubi Qafqazda sülhün bər-qə-r olması regionda yaşayan xalqlar üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Uzun illər davam edən münəqişə-lər və gərginliklərdən sonra sülh və qarşılıqlı anlaşma təbii ki, çox önəmlidir.

Sülhün təmin edilməsi, təkcə dövlətlərarası razılaşmalara bağlı deyil, həm də insanların, toplumla-rın bir-birinə olan etibarını, anlayı-şını və qarşılıqlı hörmətini inkişaf etdirməyə bağlıdır. Bir çox münə-qişənin kökündə mədəni və tarixi fərqliliklər, qısqançlıqlar və siyasi gərginliklər dayanarkən, real sülhün bərpası üçün tərəflərin vicdan-lı, açıq fikirli və ən başlıcası, bir-birini dinləməyə hazır olmaları va-cibdir.

Cənubi Qafqaz çox zəngin mə-dəniyyətlərə və təbiətə sahibdir, bəlkə də sülh və anlaşmanın bər-qə-r olması bu zənginlikləri daha da parlaq edər. Sülh yalnız ərazi bütövlüyünü qorumaq deyil, eyni zamanda iqtisadi inkişaf, mədəni mübadilə və daha yaxşı həyat şə-raitinin təmin olunması deməkdir.

İki ölkə arasında barışın əldə edilməsi prosesi həm də daha bir

tarixi hadisənin reallaşacağını şərt-ləndirəcək. Bu da Zəngəzur dəhliz-inin açılmasının və hər iki tərəfin iqtisadiyyatının canlanmasının tə-mini olacaq.

Zəngəzur dəhlizinin açılması Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaş-lıq baxımından çox mühüm bir ad-dım ola bilər. Bu, Azərbaycanın iqtisadi inkişafını və strateji mövqeyi-ni gücləndirəcək, həmçinin Naxçı-yanın da inkişafına imkan verəcək.

Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizi açı-larsa, Cənubi Qafqazda yeni bir mərhələyə keçid başlana bilər.

Ermənistan üzərinə düşən öh-dəlikləri vaxtında yerinə yetirərsə, Azərbaycan bölgədə təhlükəsizli-yin təminatı üçün öləndən gələni edəcək. Regionda marağı olan dövlətlərin sayı və həm Azərbaycan, həm də Ermənistanın tərəfdəş ölkələrinin sayı artacaq. Bölgənin inkişafı hər iki ölkənin iqtisadiyyatı-na iqtisadi dividendlər gətirəcək.

Rəşad BAXSƏLİYEV, "Azərbaycan"

Prezident İlham Əliyevin Vaşinqtona işgüzar səfəri ABŞ-Azərbaycan əlaqələrinin keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəlməsi, iki ölkə arasında siyasi, diplomatik, iqtisadi, ümumiyyətlə, hərtərəfli strateji tərəfdaşlığın başlanğıcının qoyulması ilə yadda qaldı.

Azərbaycan Prezidentinin ABŞ-yə işgüzar səfəri həm də Cənubi Qafqazda uzun müddətdir nail olunmağa çalışılan sülhün bərqərar edilməsi baxımından da əlamətdardır.

Ağ Ev rəhbərinin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Birgə Bəyannamə imzalamaları, sülh sazişinin mətninin paraflanması yekun sülh sənədinin tezliklə imzalanacağını göstərir. Bakının sülh səyləri ilə Vaşinqtonda əldə olunan tarixi nailiyyətlər

neft anbarına və ölkəmizə aid digər obyektlərə, həmçinin Azərbaycan qazını Ukraynaya nəql edən qaz kompressor stansiyasına Rusiya tərəfindən məqsədyönlü şəkildə hava zərbələrinin endirilməsini pisləyib, bunun Azərbaycan ilə Ukrayna arasında enerji sahəsində əməkdaşlığın dayandırılmasına heç bir halda səbəb olma-yacağına əminliklərini vurğulayıblar.

Bundan əvvəl də Rusiya Azər-bay-canın Ukraynadakı səfirliyi istiqamə-

Sözəgedən telekanalın saytında dövlətimizin başçısının müsahibəsində səsləndirdiyi fikirlər əsasında yayımlanan materialda o da vurğulanıb ki, Azərbaycan Prezidenti Zəngəzur dəhlizi (TRIPP) ilə bağlı əldə edilmiş razılaşmanın heç kimə qarşı olmadığını deyib. Bildirilib ki, bu yeni bağlantı layihə-sidir və beynəlxalq nəqliyyat marşrutla-rının mühüm hissələrindən biri olacaq.

Anti-Azərbaycan ritorikası faydasızdır

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etməsi Rusiyanın bölgə ilə bağlı mənfur planlarına sarşı-

Ölkəmiz üç onillik boyu apardığı haqq mübarizəsini ədalətli şəkildə həll etdi və Qarabağ münəqişəsini birdə-fəlik bitirdi. Bununla da geniş perspek-tivdə Cənubi Qafqazda inkişafa və əməkdaşlığa yer açmış oldu. Heç də təsadüfi deyil ki, dünyanın supergüclü ölkəsinin rəhbəri Donald Tramp da Azərbaycanın səyləri ilə başladılan və müvəffəqiyyətə irəliləyən sülh prosesinə şəxsən dəstək verir.

Ancaq imperiya təfəkkürü ilə siya-sət yürüdən Rusiyanı Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni reallıqlar qane et-mir. Moskva öləndə olan bütün təsir imkanlarını işə salaraq ölkəmizə toz-yiq etməyə çalışır. Rusiyanın hava mə-kanında təyyarəmizin vurulması, Ye-katerinburqda həmvətənlərimizə qarşı həyata keçirilən vandal davranışlar, absurd iddialarla ölkəmizə media sava-şının açılması, Azərbaycan neftinin də ixrac edildiyi Ukraynanın Odessa istiqamətində qaz kəməri sisteminin, SOCAR-ın yanacaqdoldurma məntə-qəsinin hədəfə alınması da qərəzin tə-zahürüdür.

Səmişin təyyarəmizi Qroznı üzərində vuran Rusiyanın Azərbaycanın qətiyyətlə cavab tələb etməsi, ölkədəki güc strukturlarının burada yaşayan həmvətənlərimizə qarşı vandal davranışlarının hesabını sorması isə Moskva-nı daha da özündən çıxarıb. Rusiyanın Əməkdar mədəniyyət işçisi və tanınmış jurnalisti Mixail Qusmanın TASS-ın baş direktorunun birinci müavini vəzi-fəsindən azad edilməsi, Rusiya sülh-məramlı kontingenti tərəfindən qeyri-qanuni şəkildə Xankəndidə quraşdırılan rəssam İvan Ayvazovskinin büstü-nün demontaj olunmasına Rusiya Pre-zidentinin xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoyun qərəzli yanaşma ortaya qoyması, bu ölkənin dövlət xəbər agentliyi olan TASS-da dərc edilmiş "informasiya"da Xankəndi şəhərinin "Stepanakert" adlandırılması, "Moskovskiy komсомоlets" qəzetində ya-yımlanan qərəzli məqalədə Azərbaycanın nasist Almaniyası ilə müqayisə edilməsi və sadalamadığımız çoxsaylı çirkin faktlar da şimal qonşumuzun anti-Azərbaycan ritorikasını ortaya qoyur.

Yuxarıda sözügedən müsahibəsinədə Rusiya ilə münasibətlərdən və 2024-cü ilin dekabrında "Azərbaycan Hava Yolları"nın 8243 saylı təyyarə-sinin vurulmasından danışan Prezident İlham Əliyev də qeyd edib ki, Azər-baycan bunun qəsdən hücum olduğunu düşünmür: "Biz, sadəcə, bunu etiraf et-məyi, həmin cinayəti törədənləri cəza-landırmağı və tam təzminat ödənilmə-sini tələb etdik".

Yeni Azərbaycan qətiyyətlə Rusi-yadan haqqı olanı tələb edir. Rusiya isə qəzanın üzərindən səkkiz ay keç-məsinə baxmayaraq, hələ də məsuli-yətini dərk etmək və Azərbaycanı haqlı tələblərini yerinə yetirmək istə-mir. Təbii ki, şimal qonşumuzun bu rə-zili siyasəti strateji müttəfiq olan ölkə-lərimiz arasındakı əlaqələrə zərbə vur-maqdan başqa heç nəyə yaramır. Bun-dan itirənin daha çox Rusiya tərəfi ola-cacağı isə heç kəsdə şübhə doğurmayan reallıqdır.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Minsk qrupunun ləğvinə çox qalmayıb

ATƏT Nazirlər Şurasının qrupun bağlanması ilə əlaqədar qərar layihəsi artıq hazırdır

ATƏT-in Minsk qrupunun yaradılmasında əsas məqsəd Azərbaycanın Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərinin danışıqlar vasitəsilə geri qaytarılması, keçmiş məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıtmasını təmin etmək idi. Təəssüflər olsun ki, bu beynəlxalq qurum 28 il ərzində Qarabağ münəqişəsinin həlli istiqamətində heç bir uğurlu addım atmadı. Həmsədr olan dövlətlər - Rusiya, ABŞ və Fransa tərəfindən bu istiqamətdə heç bir təşəbbüs irəli sürülmədi. 28 il ərzində regiona olunan səfərlər, keçirilən müxtəlif səviyyəli görüşlər heç bir səmərə vermədi.



Buna görə də qətiyyətlə demək olar ki, bu illər ərzində ATƏT-in Minsk qrupu fəaliyyət yox, fəaliyyətsizlik göstərdi. Uzun illər turist səfərləri ilə yadda qalan həmsədrlər Qarabağ münəqişəsinin həllində ciddi iradə ortaya qoya bilmədilər, bəlkə də qoymaq istəmədilər. Arxada qalan illər ərzində olunan səfərlərdən, keçirilən görüşlərdən açıq-aydın görünən o idi ki, Minsk qrupu münəqişəni aradan qaldırmaq yox, onu don-durmaq və bacardıqları qədər uzatmaq istəyir.

Minsk qrupu ümidləri doğrultmadıqdan sonra Azər-baycan suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpasını beynəlxalq qanun və qətnə-mələr çərçivəsində öz gücü ilə həll etməyə məcbur oldu. 27 sentyabr 2020-ci ildə ermənilərin təcridatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Azərbaycan Ordusu Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Ermənistanın iş-gəlçi qüvvələrini əraziləri-mizdən qovub çıxardı. Qazan-dığı tarixi zəfəri ilə ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edən Azərbaycan ATƏT-in Minsk qrupunun 28 ildə edə bilmədiyini 44 gün ərzində özü bacardı.

Azərbaycan öz gücünə su-verenliyini və ərazi bütövlü-yünü bərpa etdikdən sonra re-gionda yeni siyasi mühit yaran-dı, reallıq dəyişdi. ATƏT-in Minsk qrupunun ləğv edilmə-si tarixi zərurət kimi ortaya çıxdı. Çünki İkinci Qarabağ müharibəsi Azərbaycanın möhtəşəm zəfəri ilə başa çat-dıqdan sonra bu təşkilatın re-gionda heç bir işi qalmamışdı. Onun ləğv olunmasının vaxtı çatmışdı. Bunu zaman və iç-in-də yaşadıığımız hadisələrin

gedişi də tələb edirdi. Minsk qrupu Qarabağ münəqişəsinin sülh yolu ilə həll olunması üçün yaradılmışdı. Münəqişə isə həll edilmiş və demoli-qrupun fəaliyyət göstərməsi-nə ehtiyac qalmamışdı. Qeyd edək ki, rəsmi Bakının yekun sülh sazişi ilə bağlı irəli sür-düyü əsas şərtəndən biri də ATƏT-in Minsk qrupunun ləğv edilməsi idi.

Getdikcə dünyada nüfuzu artan, regionda söz sahibinə çevrilən Azərbaycan addım-addım öz hədəflərinə çatır. Artıq ATƏT-in Minsk qrupu-nun ləğv edilməsi ilə bağlı məsələ də reallaşmaqdadır. Məlum olduğu kimi, avqustun 8-də Vaşinqtonda Prezident İlham Əliyev, ABŞ Prezidenti Donald Tramp və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında bir sıra mühüm sənədlər imzalanmışdır. Imzala-nan bu sənədlər ölkələrin bir-biri ilə əməkdaşlığına, qarşıya çıxan problemlərin həllinə ol-verişli şərait yaradacaq. Görüş zamanı Azərbaycan Respubli-kasının xarici işlər naziri Cey-hun Bayramov və Ermənistan Respublikasının xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan "Azər-baycan Respublikası və Er-mənistan Respublikası arasın-da sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi-nə dair Saziş" layihəsini pa-raflamışlar. Azərbaycan və Ermenistan eyni zamanda ATƏT-in Minsk qrupunun bu-raxılması ilə bağlı birgə müra-ciət də imzalamışlar. Bütün bunlar Cənubi Qafqazda yeni siyasi mərhələnin başladığını göstərir.

Son günlər yayılan məlu-matlarda qeyd olunur ki, Azərbaycan və Ermenistan xarici işlər nazirlərinin ATƏT-in Minsk prosesi və əlaqəli strukturların bağlan-ması ilə bağlı ATƏT-in fəa-

liyyətdə olan sədrinə birgə müdaxilədən sonra ATƏT Nazirlər Şurasının bağlanması ilə əlaqədar qərar layihəsi ATƏT-in iştirakçı dövlətləri arasında yayılıb. Bildirilib ki, onlar qərarın qəbul edilməsi üçün lazımı prosedurları dəstəkləməyə çağırılıblar.

Finlandiya Avropada Təh-lükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının fəaliyyətində olan sədri kimi, Azərbaycan və Er-mənistanın Minsk prosesi və əlaqəli strukturların ləğvi ilə bağlı birgə müdaxiləinə cavab olaraq iştirakçı dövlətlərlə müzakirələrə rəhbərlik edə-cək. Təşkilatın rəsmi nüma-yəndəsi öz növbəsində bildi-rib ki, ATƏT Katibliyi bu mü-zakirələr nəticəsində qəbul edilən bütün qərarları həyata keçirməyə hazırdır.

ATƏT-də onu da təsdiq ediblər ki, avqustun 11-də Azərbaycan və Ermənistan-dan Minsk qrupu və digər əla-qəli institutların ləğvi məsə-ləsinin Nazirlər Şurası tərəfin-dən həll edilməsinin təklifi olunduğu birgə müdaxilə daxil olub. "Biz avqustun 8-də Vaşinqtonda imzalanmış razılaş-maları alqışlayırıq, Azər-bay-canı və Ermənistanı bu naili-yət münasibətilə təbrik edir və ABŞ administrasiyasının bu prosese dəstəyini yüksək qiymətləndiririk", - deyər təş-kilatdan bildiriblər. Təşkilatın rəsmi nümayəndəsinin sözlə-rinə görə, ATƏT Cənubi Qaf-qazda davamlı sülh və sabitli-yin təmin edilməsinə yönəl-miş bütün səylərə sadıq qalır. Deyilən sözlərə, verilən mə-lumatlara əsaslanıb demək olar ki, ATƏT-in Minsk qrupunun ləğv olunmasını çox gözləməli olmayacağıq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV, "Azərbaycan"

Bölgəyə sülhün gəlməsi Rusiyanı niyə narahat edir?



təkcə Ermənistan-Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması baxımından deyil, ümumilikdə bölgəyə vəd etdiyi davamlı sülh şəraiti baxımından müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

Qərəzli siyasət

Lakin nədənsə Cənubi Qafqaz adı-na qazanılan bu uğurlar yürütdüyü aq-ressiv siyasəti ilə dünyada etibarlı tə-rəfdəş, dostu qalmayan Rusiyanı nara-hat edir. Heç təsadüfi deyil ki, Vaşinq-tondakı tarixi sülh sammiti dönməndə Rusiya Azərbaycan neftinin də ixrac edildiyi Ukraynanın Odessa istiqamə-tində qaz kəməri sistemini, SOCAR-ın yanacaqdoldurma məntəqəsinin növbəti dəfə hədəfə aldı və zərbələrə məruz qoydu.

Xatırladaq ki, avqustun 10-da Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Prezident İlham Əliyevə zəng edən zaman tərəflər Ukrayna ərazisində Azər-baycanın SOCAR şirkətinə məxsus

tində raket zərbəsi endirmiş, daha sonra SOCAR-ın ofisinin yanına raket düşmüşdü. Bunlar Rusiyanın məqsəd-yönlü şəkildə Azərbaycanı Ukrayna-dakı fəaliyyətinə zərbə vurmaq və ölkəmizə qarşı düşmənçiliyini isbat edən faktlardır.

Gerçəklikdir ki, Azərbaycan və Er-mənistanın Ağ Evdə əldə etdikləri razılaşmalar heç bir halda region ölkə-lərinin mənafələrinə xələf gətirmir, əksinə, bölgədə sülh şəraitini formalaşdı-rıb ki, bu da qarşılıqlı əlaqələrə, hərtərəfli inkişafa böyük stimül verir. Ame-rika Birləşmiş Ştatlarına səfəri zamanı bu ölkənin "Fox News" telekanalına müsahibəsi zamanı Prezident İlham Əliyev də vurğulayıb ki, istər regionu-muzdan olan, istərsə də regionumuzdan kənarda yerləşən istənilən dövlət tərəfindən bugünkü nailiyyətlə bağlı hər hansı bir mənfəi fikir bildirilməsi çox çətin olar: "Çünki bu gün biz sülh istiqamətində yekun addımı atdıq".

dıcı zərbə vurub. Cənubi Qafqazı etnik zəmində bitmək bilməyən münəqişə-lərin, müharibələrin ocağı kimi görmək istəyən və bu istiqamətdə çirkin fəali-yət göstərən şimal qonşumuzun mənfur planları artıq iflasa uğradılıb.

Azərbaycan yürütdüyü çoxşaxəli və uzaqgörən diplomatik siyasəti ilə regionda güc balansını öz xeyrinə də-yişib. 8 avqustda Donald Trampın isti-rakı ilə keçirilən Vaşinqton görüşü za-manı dövlət rəhbərlərinin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan XİN rəh-bərləri tərəfindən "Azərbaycan Res-publikası və Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi haqqında Saziş" layihəsi paraflanıb. Yekun sülh mətni hesab olunan bu sənədin Bakı-nın irəli sürdüyü sülh şərtləri əsasında hazırlanması da diktə edən tərəfin məhz Azərbaycan olduğunu göstərir. Bu həm də onun göstəricisidir ki, Azərbaycanın haqlı qələbəsinə dünya gücləri də tanıyır və qəbul edir.





Ermənistan silahlı qüvvələrinin Zəngilana hücumları nəticəsində məcburi köçkün düşmüş, yaralanmış, doğmaları öldürülmüş şəxslər məhkəmədə ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İsxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası avqustun 15-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorları, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Zərərçəkmiş şəxs Lalə İsmayılova Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları nəticəsində Zəngilan rayonunun Yuxarı Yeməzli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü bildirib. Dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin suallarını cavablandıran L.İsmayılova polis əməkdaşı olan qardaşı İsmayıl Barət oğlu İsmayılovun 1993-cü il oktyabrın 25-də digər 6 polislə birlikdə Cəbrayıl rayonunun Dərzili kəndində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən qətlə yetirildiyini deyib. Onların nəşləri indiyədək tapılmayıb.

Dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın suallarını cavablandıran zərərçəkmiş Bixəxanım Quliyeva ifadəsində bildirib ki, yaşadığı Orta Yeməzli kəndi 1993-cü ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilən zaman dördotaqlı evi yandırılıb. B.Quliyeva deyib ki, özündən əvvəl ifadə verən L.İsmayılovanın qardaşı ilə birlikdə qətlə yetirilən polislərdən biri - İlham İmamqulı oğlu Quliyev onun qardaşıdır.

B.Quliyeva müdafiə tərəfinin suallarına cavabında kəndə hücum zamanı atəşlərin Ermənistanın Qafan rayonu istiqamətindən açıldığını bildirib.

İdris Mirzalıyev ifadəsində Zəngilan rayonundan məcburi köçkün düşdüyünü bildirib. Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun suallarını cavablandıran zərərçəkmiş şəxs deyib ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumlarının qarşısının alınmasında iştirak edib, döyüşlər zamanı Zəngilanda və Tərtərdə yaralanıb.

Xəvor Şükürova ifadəsində 1993-cü ilin oktyabr ayında Zəngilan rayonunun Havalı kəndinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilməsi nəticəsində məcburi köçkün düşdüyünü deyib.

Məleykə Hüseynova Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları



səbəbindən yaşadığı Zəngilan rayonunun Şərikən kəndini 1992-ci il dekabrın 10-da tərk etdiklərini, kəndin işğal olunduğunu deyib. Onlar Zəngilanın digər ərazisində məskunlaşıblar. 1993-cü ilin oktyabrında rayon işğal edilərkən Araz çayından keçərək xilas olublar. Qardaşı isə Ermənistan ordusuna qarşı döyüşlər zamanı itkin düşüb.

Ülkər İsgəndərova ifadəsində 1993-cü il oktyabrın 29-da Zəngilan rayonundan məcburi köçkün düşdüyünü bildirib.

Ramal Məmmədov ifadəsində 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Murovdağda Ermənistan silahlı qüvvələrinin açdığı artilleriya atəşi nəticəsində yaralandığını deyib.

Tamillə Süleymanova ifadəsində 1993-cü il oktyabrın 30-da Zəngilan rayonunun Vəjnəli kəndinin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması səbəbindən yaşadığı evi tərk etmək məcburiyyətində qaldığını bildirib. O deyib ki, Araz çayından keçərək xilas olublar.

Nazilə Hüseynova ifadəsində 1993-cü il avqustun 23-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumu nəticəsində Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü deyib.

Vəfalı Qədirov ifadəsində hərbi xidmətdə olarkən, 2017-ci il fevralın 2-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatı nəticəsində güllə yarası aldığını söyləyib. Həmin xəsarətlə bağlı səhhətində indi də problemlər qalır.

Baş prokurorun xüsusi tapşırıqları üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin suallarını cavablandıran zərərçəkmiş Ələmdar Mədotov 7 nəfər ailə üzvü ilə birlikdə 1993-cü ildə



yaşadığı Zəngilan rayonundan məcburi köçkün düşdüyünü bildirib.

Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin suallarını cavablandıran Kəmalə Yusifova ifadəsində ailə üzvləri ilə birlikdə 1993-cü ildə Zəngilan rayonunun Məmmədbəyli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü deyib. Zəngilan rayonu işğaldan azad edildikdən sonra oğlu hərbi xidmət zamanı Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən basdırılmış minanın partlaması nəticəsində ağır yaralanıb, ayağı amputasiya olub.

Ceyhun Quliyev ifadəsində 1993-cü ildə Zəngilandan məcburi köçkün düşdüyünü deyib. O, təqsirləndirilən şəxs David Babayanın suallarına cavabında deyib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri digər istiqamətlərdə yolu bağladığına görə Araz çayından keçməklə xilas olublar.

İbadət Süleymanov ifadəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları səbəbindən 9 nəfərlik ailə üzvləri ilə birlikdə 1993-cü il oktyabrın 30-da Zəngilan rayonun-

dan məcburi köçkün düşdüyünü söyləyib.

İsgəndər İsgəndərov ifadəsində 1993-cü ilin oktyabrında Zəngilan rayonunun Şəfibəyli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü söyləyib.

Zülfü Həsənzadə ifadəsində Zəngilan rayonundan məcburi köçkün düşdüyünü, rayonun müdafiəsi uğrunda döyüşlərdə iştirak etdiyini deyib. O, işğal zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin mülki şəxslərə, o cümlədən qadınlara və qocalara qarşı amansız davrandığını bildirib.

Nəbi Nağıyev ifadəsində Zəngilan rayonunun Bartaz kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü deyib. O, qardaşının şəhid olduğunu da söyləyib.

Xanoğlan Süleymanov ifadəsində Zəngilan rayonundan məcburi köçkün düşdüyünü, Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları nəticəsində qardaşının azyaşlı övladı Sadiq Süleymanovun (1992-ci il avqustun 22-də) və qardaşı Bal-oğlan Süleymanovun (1993-cü il oktyabrın 25-də) qətlə yetirildiyini bildirib.



Eldar Novruzov 1992-ci ilin sentyabr ayında Zəngilan rayonunun Malatkeşin kəndində yaşadığı evə Ermənistan silahlı qüvvələrinin atdığı mermnin düşdüyünü bildirib. Sonradan kənd işğal edilib.

Vidadi Orucov ifadəsində Zəngilan rayonunun Məmmədbəyli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü söyləyib. İşğal zamanı evləri talan olunub, kənd qəbiristanlığı tamamilə məhv edilib, yerində heç nə qalmayıb.

Rasim Camalov, Raci İsmayılov, Barat Xanlarov, Əsrəf İbadov ifadələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı döyüşlərdə iştirak etdiklərini söyləyiblər. Onlar həm də Zəngilandan məcburi köçkün düşmüş şəxslərdir.

Abış Məhərrəmov, Mahir Xəlilov və Həbil Nuriyev ifadələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları nəticəsində yaşadıkları evləri tərk etmək məcburiyyətində qaldıklarını, Araz çayından keçərək xilas olduqlarını bildiriblər.

Rövşən Abdullayev bildirib ki, 1993-cü ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən əsir götürü-

lüb. Əsirlikdə 35 ay saxlanılıb. Zərərçəkmiş şəxs deyib ki, əsirlik zamanı özü və digər azərbaycanlılar işğancılara məruz qalıb, o cümlədən bədənlərinə elektrik cərəyanı verilib. Qanunsuz olaraq məcburi şəkildə işlədiliblər. Əsirlik zamanı 2 il 8 ay Şuşada saxlanılıb. 1996-cı il mayın 10-da Azərbaycan tərəfə qaytarılıb.

Elbrus Hacıyev, Elbrus Abbasov və Adil Quluyev ifadələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Laçın rayonunu işğal edən zaman - 1992-ci ilin mayında yaşadıkları evi tərk etmək məcburiyyətində qaldıklarını deyiblər. A.Quluyev ərazilərin qorunması uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak etdiyini də bildirib.

Soltan Məmmədov ifadəsində 1993-cü ilin avqust ayında Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumları nəticəsində yaşadığı Füzuli rayonunun Qərvənd kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü söyləyib. Bildirib ki, hücumlar zamanı doğmaları şəhid olublar.

Vaqif Hüseynov Füzuli rayonunun Mərdinli kəndindən məcburi köçkün düşdüyünü deyib.

Anar Məmmədov ifadəsində hərbi xidmət zamanı, 2015-ci il sentyabrın 1-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin basdırdığı minanın partlaması nəticəsində xəsarət aldığı, nəticədə sol qolunu itirdiyini bildirib.

Səməd Əhmədov Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı döyüşlər zamanı Füzuli rayonunda xəsarət aldığı deyib.

Zərərçəkmişlər həmçinin təqsirləndirilən şəxslərin, o cümlədən Davit İsxanyanın, təqsirləndirilənlərin müdafiəçilərinin və özlərinin nümayəndələrinin suallarını da cavablandırıblar.

Məhkəmə prosesi avqustun 18-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Kəçəryan Robert Sedrakı, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İsxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvanı, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyən Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarık Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işğal), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münafiqə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadiminin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.





REGIONLAR

Vətən müharibəsi Azərbaycanın qələbəsi ilə nəticələnsə də, onun acı xatirələri xalqımızın yaddaşında dərin izlər buraxıb. Zəfərə gedən yolda Azərbaycan Ordusu qəhrəmanlıq göstərərək, düşmən cəbhə xəttindən xeyli uzaqda mülki əhalimizi hədəfə alırdı. Belə cinayətlərin ən ağır Azərbaycanın ikinci böyük şəhəri - Gəncənin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən 5 dəfə raket zərbələrinə məruz qalması idi.

Acı xatirə və ədalətə çağırış ünvanı

Gəncədə Vətən müharibəsinin izlərini yaşadacaq memorial kompleks inşa edilir



Həmin dəhşətli günlər 2020-ci ilin oktyabr ayının 4, 5, 8, 11 və 17-də yaşandı. Düşmənin mülki əhalinin yaşadığı məhəllələri hədəfə alması nəticəsində 6-sı uşaq olmaqla 26 nəfər həlak oldu, 175 nəfər yaralandı, minlərlə yaşayış və qeyri-yaşayış obyektinə ciddi ziyan dəydi. Raket hücumları şəhərin müxtəlif məhəllələrində böyük dağıntılara səbəb oldu və həmin hadisələrin görüntüləri bütün dünyada erməni vandalizminin sübutu kimi yayıldı. Zəfərlə başa çatan Vətən müharibəsindən sonra Prezident İlham Əliyev mülki şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi və bu hadisələrin gələcək nəsillərə olduğu kimi çatdırılması istiqamətində mühüm qərar qəbul etdi. Dövlət başçısının müvafiq sərəncamına əsasən, Gəncə şəhərində xüsusi memorial kompleksin inşasına başlandı. Prezident 2022-ci il yanvarın 30-da

Gəncəyə növbəti səfəri zamanı isə memorial kompleksin təməlini qoydu. 4 hektar ərazidə inşa olunan Gəncə Memorial Kompleksi təkcə bir abidə deyil, həm də tarixi sənəd, müqəddəs yaddaş məkanı olacaq. Spiralvari formada layihələndirilən kompleksin memarlıq həlli raketin yerdə qoyduğu dəhşətli izləri simvolizə edəcək. Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, layihə Böyük Britaniyanın nüfuzlu "Chapman Taylor" şirkəti tərəfindən hazırlanıb. Tikinti layihəsinin müəllifi "Azərmemarlaiyə" Dövlət Baş Layihə İnstitutu olan abidənin icraçı qurumu Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsidir. Kompleksin ən mühüm hissələrindən biri 1100 kvadratmetrdən artıq sahəsi olan muzeydir. Burada təkcə Vətən müharibəsi zamanı ermənilər tərəfindən törədilən terror hücumları de-

yil, həm də Azərbaycan xalqına qarşı onların müxtəlif dövrlərdə həyata keçirdikləri cinayətlər - Qərbi Azərbaycan əhalisinin deportasiyası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdan məcburi köçkünlük, mina terroru kimi mövzular da əks olunacaq. Muzeydə həmçinin bu hadisələrə verilmiş siyasi və hüquqi qiymət, tarixi ədalətin bərpası istiqamətində Azərbaycan dövlətinin və Prezident İlham Əliyevin gördüyü mühüm işlər nümayiş etdiriləcək. Açıq hava ekspozisiyası isə dağıdılmış binaların qalıqlarını əks etdirəcək. Burada yerləşdiriləcək QR kodları Azərbaycan xalqının yaddaşında canlı qalacaq, gələcək nəsillərə ibrət dərsi kimi çatdırılacaq. Bir xatirə yeri, ədalətə çağırış ünvanı olacaq kompleks düşmən təcavüzünün qarşısında xalqımızın iradəsini, dövlətimizin gücünü və tarixi həqiqətlərin dəyişməzliyini dünyaya nümayiş etdirəcək.

Layihənin əhatə dairəsinə gəlincə isə, ərazidə muzey binasından əlavə,

raket zərbələrindən zərərçəkmiş evlərin qalıqları, geniş park zonası, fəvvarə, mühəndis qurğuları, qazanxana, transformator yarımstansiyası, yeraltı nasosxana, içməli və yağınlı öleyhinə su çənləri inşa edilir. Yeni layihələndirilən bina və qurğuların ümumi tikinti sahəsi 3140,2, bütün yerüstü mərtəbələr sahəsi isə 3542,2 kvadratmetrdir. Ərazidə mövcud abidə isə 18,2 kvadratmetr sahəni əhatə edir. Hazırda tikintinin son mərhələsi icra olunur. Muzeyin daxili ekspozisiyasının quraşdırılması və ərazinin abadlaşdırılması istiqamətində işlər davam edir. Layihə çərçivəsində 600-dən çox ağac əkiləcək, yaşıllıq zolaqları salınacaqdır.

Onu da qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin 30 iyul 2025-ci il tarixli sərəncamına əsasən, Gəncə Memorial Kompleksində tikinti-quraşdırma işlərinin tamamlanması və muzey ekspozisiyasının təşkili məqsədilə Prezidentin Ehtiyat Fondundan 10,5 milyon manat vəsait ayrılıb. Bu addım həm hadisələrin unudulmaması, həm də Gəncənin gələcəkdə milli yaddaş mərkəzlərindən birinə çevrilməsi üçün mühüm dəstəkdir.

Tikinti işlərinin başa çatması ilə Gəncə Memorial Kompleksi həm ölkə vətəndaşları, həm də xarici qonaqlar üçün açıq olacaq. Burada baş verən hadisələr təkcə Gəncə sakinlərinin deyil, bütün Azərbaycan xalqının yaddaşında canlı qalacaq, gələcək nəsillərə ibrət dərsi kimi çatdırılacaq. Bir xatirə yeri, ədalətə çağırış ünvanı olacaq kompleks düşmən təcavüzünün qarşısında xalqımızın iradəsini, dövlətimizin gücünü və tarixi həqiqətlərin dəyişməzliyini dünyaya nümayiş etdirəcək.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Biləsuvarada inşa olunan günəş-elektrik stansiyasının mühafizəsinin təşkili ilə bağlı müqavilə imzalanıb

Biləsuvar RİH-də BƏƏ-nin "Masdar" şirkəti, podratçı təşkilat "NWEPD.AZ" LLC və AR Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Mühafizə İdarəsinin Cəlilabad Regional Mühafizə şöbəsi arasında günəş-elektrik stansiyasının (GES) tikintisi və istismarı zamanı mühafizə xidmətinin göstərilməsi barədə müqavilə imzalanıb.

Tədbirdə Biləsuvar RİH-in başçısı Faiq Qürbətov, Baş Mühafizə İdarəsi Cəlilabad Regional Mühafizə şöbəsinin rəisi Rəfail Cəfərov, podratçı təşkilat "NWEPD.AZ" LLC-in direktoru Du Ning və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Rəfail Cəfərov və Du Ning arasında imzalanan müqaviləyə əsasən, tərəflər üzvlərinə düşən vəzifələrin vaxtında və tam şəkildə yerinə yetirilməsini, əməkdaşlığın qarşılıqlı etmə, məsuliyyət və peşəkarlıq prinsipləri əsasında qurulmasını öhdələrinə götürüblər. Bu əməkdaşlıq GES-in tikintisi və istismar dövründə təhlükəsizlik səviyyəsinin yüksək saxlanılmasına, obyektin fasiləsiz və etibarlı fəaliyyətinə mühüm töhfə verəcək. Bununla yanaşı, layihə ərazisində təhlükəsizlik tədbirlərinin güc-



ləndirilməsi, texniki avadanlıqların qorunması və işçi heyətin təhlükəsiz şəraitdə fəaliyyət göstərməsi təmin ediləcək. Həmçinin görülməli işlər regionda iri enerji layihələrinin icrasına müasir mühafizə standartlarının tətbiqinə nümunə olacaq.

Qeyd edək ki, ümumi gücü 445 meqavat olacaq günəş-elektrik stansiyasının inşasına Azərbaycan dövləti ilə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkəti arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən başlanılıb və 2024-cü il iyunun 4-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı və xeyir-duası ilə layihənin təməli qoyulmuşdur.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Sumqayıtda xarici ölkələrdən olan könüllülərlə görüş keçirilib

"Sağlam Düşüncə" Gənclər Təşkilatının təşəbbüsü və Sumqayıt şəhər bələdiyyəsinin dəstəyi, Abşeron-Xızı Regional Gənclər və İdman İdarəsi, eləcə də Sumqayıt Gənclər Evinin tərəfdaşlığı ilə "Gənclər paytaxtı Sumqayıt - 2025" ili çərçivəsində Sumqayıt bələdiyyəsində xarici ölkələrdən gəlmiş könüllülərlə görüş keçirilib.

Görüşdə qonaqlara Sumqayıt haqqında ətraflı məlumat verilib. Qeyd edilib ki, Sumqayıt bir sıra xarici şəhərlərlə qardaşlıq əlaqələri quran, beynəlxalq əməkdaşlığa böyük önəm verən məkanlardan biridir. Bildirilib ki, Sumqayıtda həyata keçirilən sosial və infrastruktur layihələri, o cümlədən gənclərin inkişafına yönəlmis tədbirlər çoxdur. Şəhər rəhbərliyi daim gənclərin təşəbbüslərini dəstəkləyir və onların potensialının reallaşmasına şərait yaradır.

Görüşdən sonra qonaqlar Sumqayıt bələdiyyə parkı ilə tanış olublar. Park haqqında verilən ətraflı məlumat, şəhərdə aparılan abadlıq və yaşıllaşdırma işləri onlarda müsbət təəssürat yaradıb.

Bələ layihələr bir daha göstərir ki, Sumqayıt gənclər üçün təkcə təhsil və inkişaf şəhəri deyil, həm də beynəlxalq mədəniyyətlərarası mübadilə üçün əlverişli platformadır. "Yay məktəbi" layihəsi bunun nümunəsidir.

Qeyd edək ki, layihənin əsas məqsədi məktəblərin yay tətilini səmərəli, maraqlı və öyrədici şəkildə keçirməsinə şərait yaratmaq, onların bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir. Yay məktəbi çərçivəsində iştirakçılara fərqli təlim üsulları, interaktiv oyunlar və qrup işləri vasitəsilə praktiki biliklər asılır.

Ən diqqətçəkən məqamlardan biri isə layihəyə xarici ölkələrdən olan könüllülərin də cəlb olunmasıdır. Danimarka, Rumıniya, Türkiyə, Polşa, İtaliya, İspaniya və Qazaxıstan gələn tələbə gənclər Sumqayıtda yay təcrübələrini keçərək həm yerli könüllülərlə birgə fəaliyyət göstərir, həm də Sumqayıt məktəbləri ilə öz mədəniyyətlərini və qeyri-formal təhsil metodlarını bölüşürlər. Bu, yerli gənclərin dünyagörüşünün formalaşmasına, müxtəlif xalqların dəyərlərini tanımasına töhfə verir.

Akif ƏLİYEV, "Azərbaycan"

"Bəsləsən atlas olar tut yarpağından"

İlan kimi uzanan Zərdab-Ağcabədi yolunun sağ sahilində, qara asfalt yoldan cəmi bir neçə kilometr aralıda məskən salmış yaşıl vadinin sərin nəfəsi sanki bizə gəl-gəl deyirdi. İstinin boğucu pərdəsi arxasından boylanan yaşıllıqlar gözümüzü, ruhumuzu sərinliyə aparan bir cənnət yolu kimi görünürdü. Bu cırhacır istidə günəşin istisini heç vecinə almayan çöllər gözəli turarın səsi olmasaydı, deyərdin ki, ətraf, ələm yuxuya gedib.

Qarşıdakı tini burulan kimi yolun kənarına əkilmiş, üstü meyvə ilə dolu nar, yolu öz çətiri altına alan akasiya və qollu-budaqlı tut ağaclarını, al-əlvən rəngli qızılgülləri, yolboyu irəlilədikcə bir-birini əvəz edən balıq göllərini görüb təəccüblənməmək mümkün deyil. Sanki bura aran düzü sayılan Zərdabın ərəzisi yox, cənnətin bir guşəsidir.

Porvanlı kəndinin dörd sakini - dörd qardaş illərdir ki, həyatlarını torpağa bağlayıblar. Mahmudov qardaşları işləmək, qazanmaq, güzəranlarını qurmaq üçün uzağa üz tutmayıblar. Elə öz kəndlərində ailə fermer təsərrüfatlarını yaradıblar.

İxtisasca aqronom olan Əşrəf Mahmudov deyir ki, Allaha şükür, bu gün zəhmətimiz sayəsində hor şeyimiz var. Sonra da əlavə edir ki, fermer təsərrüfatını 1998-ci ildə ilkin olaraq 15 hektar ərazidə yaradıblar: "Torpaq islahatı keçirilən zaman gördüyünüz bu ərəzilərdə Porvanlı kəndinin sakinlərinə pay torpaqları olaraq bölündü. O zaman biz qardaşlara və qohum-qərəbəyə da bu ərazilərdə torpaq düşdü. Əv-

vəllər burada kolxozlararası kökəltmə birliyinin də sahəsi var idi. Kolxozlar ləğv edildikdən sonra torpaq islahatı aparılan zaman onun torpaqlarını da icarəyə götürdük. Təbii ki, çoxsahəli fəaliyyət üçün torpaq sahələrinin geniş olması əsas şərtidir. Bunun üçün Porvanlı kənd bələdiyyəsinə müraciət etdik. İşimizin alındığını görəndə kənd bələdiyyəsi torpaq sahələrini bizə icarəyə verdi. 2009-cu ildə təsərrüfatımız ixtisaslaşdırılmış Toxumçuluq təsərrüfatına çevrildi. Əsas prioritet sahəmiz toxumçuluqdur. Hazırda arpa, buğda toxumu istehsal edirik. Bu sahəyə Yadigar rəhbərlik edir. Kənd Təsərrüfatı İnstitutunun bölgə təcrübə stansiyası ilə yaxından əməkdaşlığımız var. Elit toxumları alıb R-1 toxumu yetişdirərək fermerlərə satırıq. Təsərrüfatımız artıq ölkədə tanınır. Nəinki Zərdabın, Ağcabədi, Beyləqan, Göyçay, Ucar, İsmayılının fermerləri bizdən toxum alırlar".

Onu da qeyd edək ki, fermerlər elmi-tədqiqat institutları ilə əlaqəli işləyirlər. Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun, Aviasiya Akademiyasının

burada pilot təsərrüfatları yaradılib. Fermerlər təcrübələrini həmin təsərrüfatların alimləri ilə birlikdə aparırlar.

Fermerlərlə birgə əkin sahələrini gəzirik. Diqqətimizi torpaqdan seçilməyən bitki sahəsi cəlb edir. Eşitdiyimizə inana bilmirik. Fermerlər Zərdabda Zirə zəfəranı sortu da yetişdirirlər. Əşrəf Mahmudov deyir ki, təsərrüfatımız respublikada ilko imza atmış kəndli təsərrüfatı kimi özünü təsdiq edib: "2015-ci ildə Genetik Ehtiyatlar İnstitutunda belkə də dünyada zəfəran üzrə nadir mütxəssislərdən biri olan Yusif Ağayev çalışırdı. Onun köməyi ilə 20 sort ərazidə Abşeron zəfəranı əkdik. İlkin nəticələr uğurlu alındı. Mütxəssislərin rəyi-nə görə, bizim becərdiyimiz zəfəran bəzi xüsusiyyətlərinə görə hərtərəfli zəfəranından üstündür. Bundan sonra zəfərançılıq sahəsini də genişləndirdik. Hazırda 2,5 hektarda zəfəran əkib becəririk. Yaxşı aqrotexniki qaydada qulluq edəndə hektardan 3 kiloqram zəfəran götürmək olur. Zəfəran belədir ki, yay mövsümündə torpaqla bir olur. Havalər sərinləyən kimi inkişaf başlayır. Payızda bu sahələri görsəniz, gözəlliyinə tamaşa etməkdən doymazsınız".

Hazırda qardaşların fermer təsərrüfatı 350 hektar ərazini əhatə edir. Arpa və buğdadən başqa, fermerlər 40 hektarda pambığa da beco-

rirlər. Eyni zamanda fermerlər tərəvəz və bostan məhsulları da əkirilər. Özü də taxıl və pambıqdan başqa heç bir bitkiyə gübrə vermirlər. Yəni təsərrüfatda ekoloji cəhətdən təmiz orzaq məhsulları yetişdirilir.

Heyvandarlığa gəldikdə, hazırda təsərrüfatda 600 baş qoyun, 100 baş Hələb keçisi, 100 baş cəmş, 60 baş "Smental" inək bəslənilir. Təsərrüfatın maldarlıq sahəsi tam yerli şəraitə uyğunlaşdırılıb. Yaylaq-qışlaq məsələsi yoxdur. Bu haqda Əşrəf belə dedi: "Darı əkiri, yonca sahələrimiz var. Mal, davar təbii otlaqlarımızda otlayırlar. Heyvandarlıq bizdə yeni sahədir. Bu sahəni genişləndirməyi planlaşdırırıq. Həttə gələcəkdə hinduşqa təsərrüfatı yaratmaq niyyətimiz var. Heyvanlarımız, əsasən, südlik istiqamətlidir. Əldə olunan süd hələlik təsərrüfatda çalışanların tələbatını ödəməyə çatır. Amma çox olanda satırıq. Gələcəkdə süd məhsullarının emalı və satışını da nəzərdə tuturuq. Kənd təsərrüfatı belə bir sahədir ki, görək istehsalı da, emalı da, satışı ilə də özünə məşğul olasan".

Diqqətimizi daha bir gözəl mənzərə cəlb edir. Əkin sahələrinin ot-rafı tamamilə müxtəlif meyvə ağacları ilə əhatə olunub. Burada bir qarış da olsun boş sahəyə rast gəlmək mümkün deyil. Yolların kənarına, su arxlarının üstünə minlərlə ağac əkilib, meşə zolağı salınıb.



Əşrəf vurğulayır ki, ağacların bu qaydada əkilməsi onların normal inkişafı üçün ən sinanılmış üsuldur. Həm ağaclar nəfəs ala bilər, həm də onlarda olan ziyanvericilərə qarşı mübarizə aparmaq asanlaşır. Qoribə olsa da, təsərrüfatda sitrus meyvələrinin tələbatını ödəməyə çatır. Amma çox olanda satırıq. Gələcəkdə süd məhsullarının emalı və satışını da nəzərdə tuturuq. Kənd təsərrüfatı belə bir sahədir ki, görək istehsalı da, emalı da, satışı ilə də özünə məşğul olasan".

Diqqətimizi daha bir gözəl mənzərədən biri də ətrafına al-əlvən güllər əkilmiş göllərdir. Göllərdə balıq yetişdirilir. Əşrəf göllə-



rin kənarına səliqə ilə əkilmiş gül kollarını göstərərək deyir: "Təsərrüfatın ərazisində çox nadir bir göldə var. El arasında bu ərazi "Qoşun gizlənen" yer adlanır. Orada şum işi görəndə Orta əsrlərə aid müxtəlif saxsı qablar, küp qalıqları çıxırdı. Deyilənə görə, bu ərazi Əmir Teymurun ordugahı olub. Göllün heç bir yerlə bağlantısı yoxdur. Amma göldə suyun səviyyəsi heç vaxt azalmır. Bu, tərkibində yodlu olan çox nadir göldür. Orada çim-məklə bir sıra xəstəlikləri müalicə etmək olur. Məqsədimiz gələcəkdə həm də kənd turizm sahəsini inkişaf etdirməkdir".

Onu da qeyd edək ki, fermerlər 2020-ci ildə torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını fəda edən şəhidlərimizin xatirəsini əbədiləşdir-mək üçün təsərrüfatın ərazisində



3000 uzunömürlü akasiya, şam və tut ağacları əkilib. 2016-cı ildə fəaliyyəti nümunə kimi ölkədə təbliğ olunan təsərrüfatda hər addımda bildirçinə, tura-ca, qırqovula, dovşana rast gəlmək mümkündür. Təbiətin bu gözəl canlıları insanlardan qorxmurlar. Avtomobilin iki metrliyindən arxayın-arxayın uçan turacları yolun kənarına düşüb mahnıların oxumağa davam edirlər. Marağımızı görəndə yol yoldaşımız deyir: "Burada bir quşa, canlıya ziyan vurmaq olmaz. Onlarla düzgün təmas quranda adanı anlayırlar. Bilirlər ki, təhlükə yoxdur. Təbiət hamımızın evidir. Onun gözəlliyindən də hamı zövq almalıdır".

Elşən QƏNİYEV, "Azərbaycan"



**ŞƏHİDLƏR ölməz, VƏTƏN bölünməz!**

Əbədiyaşar qəhrəman

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin rabitəçi giziri şəhid Tərzan Həşimovun nümunəvi döyüş yolu

Elə bil ürəyinə dammışdı...

Onsuz keçəcək ağır sınaqlara, əzablara sinə gərməyə, şəhidliyinə hazırlamışdı ömür-gün yoldaşını...

26 sentyabr 2020-ci ildə son danışıqlarında, "Mənə nəse olsa, uşaqlar səmə əmanətdir, onlara gözün kimi bax", - deyə qızları Məsumə və Həkiməni həyat yoldaşına, Mətanəti isə Allaha əmanət edib halalaşmışdı...

Sanki anlamışdı ki, budafəki gedişinin dönüşü olmayacaq...

Ancaq bir an belə tərəddüd etməmişdi, Vətən uğrunda çıxdığı bu çətin və şərəfli yoldan dönməmişdi...

Azərbaycan Ordusunun Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin giziri Tərzan Həşimov həmin gün pəncərədən atalarının arxasına məlul-məhzun baxan iki körpə qızını geri döndü bağrına basıb gül ötilərini sinəsinə çəkərək onlarla sonuncu dəfə vidalaşmış və ana Vətənin harayına min yerdən səs verən qəhrəman Azərbaycan oğullarına qoşularaq hərbi meydanına torpaqlarımızı azad etməyə yollanmışdı...



ilə qayıdın, inşallah səni bayraqla qarşılayacam..."

Qəhrəman şəhidin yoldaşının Tərzanla son görüşükləri günlə bağlı danışdıqlarına qulaq vermək insanın bağrını göz kimi dağlayır: "26 sentyabr 2020-ci ildə gecə saat 4-də Tərzanı təlim adı ilə yola saldıq. Əslində, o, təlimdən yeni qayıtmışdı. Həmin gün də bir günlük gəlmişdi. O bizimlə çox vaxt keçirməyə çalışırdı, uşaqlarla oynadı, onları öz əlləri ilə yedizdirdi. Elə bil ürəyinə dammışdı ki, geri qayıtmayacaq. Son dəfə bizimlə görüşüb çıxanda dedi ki, qızlarını çıxar pəncərəyə, qoy arxamca baxsınlar. Sağollaşdı. Sonra dörd-beş dəfə yenidən qayıdıb bizimlə sağollaşdı. Sonuncu dəfə məşını işə salıb yenidən qayıtdı və dedi ki, Allaha əmanət ol, uşaqlar da səmə əmanət olsun".

Beləcə ailəsinə və övladlarına vətənə əmanət edib döyüşə yollandı Xüsusi Təyinatlıların qəhrəman giziri 31 yaşlı Tərzan Həşimov. 44 günlük müharibənin düş

Sonradan döyüşçü yoldaşlarından biri danışmış ki, rabitəçi Tərzan Həşimov erməni dilini yaxşı bildiyi üçün bir dəfə erməni diversiya qrupunun komandiri ilə əlaqəyə girir və onu yoldan çıxarıb aldadıcı istiqamətə yönəldir. Bu sayədə hərbiçilərimiz tərəfindən düşmənin həmin diversiya qrupu məhv edilir.

Torpağına bağlı bir şəxsiyyət kimi böyüyən vətənpərvər Azərbaycan oğlunun bayrağımıza bir ayrı sevgisi varmış. Qəhrəman şəhidin vəfatından sonra həyat yoldaşı Mətanət xanım verdiyi müsahibəsində bu məqama toxunaraq deyib ki, Tərzan bayrağımızı çox sevirdi: "Çağırıldığı toylara gedəndə də mütləq özü ilə bayraq hədiyyə aparardı. Döyüşlər başlayanda mənə dedi ki, niyə evə bayraq almayan? Dedim ki, bayrağımız var idi, Yaşmada qalıb. Amma dedim ki, qələbə



Peşəkar hərbiçi

Tərzan Qəhrəman oğlu Həşimov 13 aprel 1989-cu ildə Lerik rayonunun Bibihoni kəndində anadan olub. Orta məktəbi Bibihoni kənd məktəbində oxuyub. 6 mart 2010-cu ildə Müdafiə Nazirliyinin əmri ilə gizir hərbi rütbəsi alan Tərzan Həşimov Gəncə şəhərində yerləşən "N" sayılı hərbi hissədə motoatıcı təqim komandirinin müavini vəzifəsində xidmətə başlayıb. Daha sonra Azərbaycan Ordusunun Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrində xidmət etməyə başlayaraq peşəkar hərbiçi kimi yetişib. O, rabitəçi gizir kimi fəaliyyət göstərərək və bu sahədəki xüsusi bilikləri ilə seçilib. Döyüş yoldaşlarının söylədiklərinə görə, erməni dilini səlis bilməsi ona bir neçə dəfə düşmənlə rabitəyə daxil olub onların texnikasını məhv etmək imkanı verib. Torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda baş vermiş 2016-cı ilin Aprel döyüşləri zamanı Tərzan Həşimov ön cəbhədə iştirak edib. Döyüş zamanı yaralanmasına baxmayaraq, neytral zonada həlak olmuş bir əsgərimizi çıxarmış və bununla da əsl qəhrəmanlıq nümunəsi göstərmişdir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması uğrunda 2020-ci il sentyabrın 27-də başlanan Vətən müharibəsində Tərzan Həşimov da ön cəbhədə yer alıb. O, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarının azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib. 20 oktyabr 2020-ci ildə Füzuli döyüşləri zamanı qəhrəmancasına şəhid olub.

Müqəddəs arzu

Tərzan uşaq yaşlarından özü də Birinci Qarabağ müharibəsinin iştirakçısı olmuş atası Qəhrəman Həşimova böyüyəndə hərbiçi olacağını, torpaqlarımızı azadlığa qovuşduracağını deyərmiş. Elə bu arzusunə qovuşmaq üçün də gecə-gündüz çalışıb hərbi sənətinin sirlərini dərinləndirən mənimsəyir, Aprel döyüşlərində də İkinci Qarabağ müharibəsində də döyüş meydanında göstərdiyi qəhrəmanlıqlarla tarix yazır. Yaxınlarının və döyüş yoldaşlarının söylədiklərinə görə, Tərzan istiqanlı, gülürüz, həyatsevər, mehriban və olduqca məsuliyyətli bir insan olub. O, hər anını dəyərləndirən, çevrəsinə müsbət enerji bəxş edən bir şəxsiyyət kimi yaddaşlarda qalıb.

Tərzan Həşimovun savaş meydanında göstərdiyi qəhrəmanlıqlar saysız olub.



24 günü cəsurqluqla savaşıaraq düşmənlə qan uddurdu. Torpaqlarımızın qarış-qarış azad edilməsində böyük xidməti oldu. Tərzan Həşimov 20 oktyabr 2020-ci ildə növbəti döyüş tapşırığını yerinə yetirərək qəhrəmanlıqla şəhid oldu, əbədiyaşarlıq zirvəsinə ucaldı.

Bəli, bu torpağı özünə ana bilən, onun uğrunda canından, qanından, ailəsindən, övladlarından belə keçməyi bacaran böyük ürəyə sahib olan Tərzan Həşimov kimi oğullar sayəsində biz bütün Azərbaycanı sahibik.

Vətən qarşısındakı xidmətlərinə görə Tərzan Həşimov ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Cəsur döyüşçü", "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" medalları, "Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə təltif olunub.

Ruhun şad olsun, qəhrəman vətən oğlu! Nə qədər ki, bu xalq, bu vətən var, sən də ürəklərdə daim yaşayacaq, minnətdarlıqla anılacaq.

Yasəmən MUSAJEVA,
"Azərbaycan"



"Böyük qayıdış" proqramı sürətlə icra olunur



Ağdərənin Vəngli kəndinə ilk köç karvanı

İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq Böyük qayıdış davam edir. Avqustun 15-də respublikanın müxtəlif yerlərində, əsasən yataqxanalarda, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət növbəti köç karvanı Ağdamdan Ağdərə rayonunun Vəngli kəndinə yola salınıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ilk mərhələdə Ağdərə rayonunun Vəngli kəndinə 22 ailə - 83 nəfər köçürülür. Doğma yurda qayıdan sakinlər hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya təşəkkür ediblər. Onlar, həmçinin torpaqlarımızı işğaldan azad edən rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını bildirib, bu yolda canlarından keçən şəhidlərimizə rəhmət diləyiblər.

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, həmçinin təhsil alan tələbələr də daxil olmaqla, ümumilikdə 50 mindən çox insan yaşayır.

Avqustun 15-də Ağdərə rayonunun Kolatağ kəndinə yola salınan ilk köç karvanı ünvanına çatıb.



"Doğma torpaqlara qayıdışın sevincini yaşayırıq"



açıqlamasında Ağdərənin Vəngli kəndinə köç edən Nadir Məmmədov deyib.

"Bu gün böyük tarixi hadisələrə şahidlik edirik. Bunlardan biri də Qarabağa Böyük qayıdışdır. Xoşbəxtəm ki, mən də bu prosesin iştirakçısıyam. Bu xoşbəxtliyi bizə yaşadan ordumuza, prezidentimizə minnətdaram", - deyər Nadir Məmmədov bildirib.

"Doğma yurduumuzda yenidən xoşbəxt günlərimiz başlayır"

"Torpaqlarımız işğal olunan zaman doğma yurduumuz, evimizi tərk edib məcburi köçkün kimi müxtəlif yerlərdə məskunlaşdıq. Ötən illər ərzində o torpaqları xatirələrdə yaşatdıq. İndi isə həsrətini çəkdiyimiz Qarabağımıza qayıdırıq".



Bu sözləri AZƏRTAC-ın bölgə müxbirinə açıqlamasında Ağdərənin Kolatağ kəndinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Təhranə Quliyeva deyib.

"Artıq həsrət də, kədər də bitir, doğma yurduumuzda yenidən xoşbəxt günlərimiz başlayır. Qarabağımızı azadlıq, bizi isə Qarabağımıza qovuşdurən ordumuza, prezidentimizə minnətdarlığımı bildirirəm", - deyər o bildirib.

"İllərdir həsrətində olduğum torpaqlara qayıdırəm"

"Bu gün mənim üçün ən əlamətdar, gözəl bir gündür. Çünki illərdir həsrətində olduğum torpaqlara qayıdırəm. Qarabağın dağlarını görmək, torpağına ayaq basmaq kimi ən böyük arzuma çatıram".

Bu sözləri AZƏRTAC-ın açıqlamasında Ağdərənin Kolatağ kəndinə köç edən keçmiş məcburi köçkün Əntiqə Paşayeva deyib.



"Mən bu günü bizə yaşadan hər kəsə - prezidentimizə, əsgərlərimizə, qazilərimizə minnətdarlığımı bildirirəm, şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyirəm", - deyər Ağdərə sakini bildirib.

Qeyd edək ki, dünən Ağdərənin Kolatağ kəndinə ilk köç karvanı yola salınıb. İlk mərhələdə Kolatağ kəndinə 26 ailə - 89 nəfər köçürülür.





• Bəxtiyar Vahabzadə - 100

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair, dramaturq, ictimai xadim, SSRİ və Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatları laureatı, akademik Bəxtiyar Vahabzadənin anadan olmasının 100 ili tamam olur. Bu münasibətlə Prezident İlham Əliyev fevralın 21-də "Bəxtiyar Vahabzadənin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" sərəncam imzalayıb. Sərəncamda bildirilib: "Bəxtiyar Vahabzadə mübariz şəxsiyyəti və çoxşaxəli fəaliyyəti ilə XX əsrin ikinci yarısından etibarən Azərbaycan bədii-ictimai fikir tarixinə parlaq səhifələr yazmış qüdrətli simalardandır. Onun Vətənə, millətə və doğma ana dilinə sonsuz məhəbbət ifadə edən, dərin poetik-fəlsəfi düşüncələrlə zəngin irsi daim mədəni-mənəvi dəyərlərə ehtiram, milli azadlıq ideallarına bağlılıq və istiqlal məfkurəsinə sədaqət hissi aşılamışdır. Sənətkar ədəbi və elmi yaradıcılığını uzun illər pedaqoji fəaliyyəti ilə uğurla əlaqələndirərək, bir neçə nəslin milli təfəkkürünün formalaşmasında müstəsna rol oynamışdır. Bəxtiyar Vahabzadə ictimai xadim kimi xalqın taleyüklü məsələlərinə münasibətdə həmişə əsl ziyalı mövqeyi nümayiş etdirmişdir".

Dağda şalalə kimi çağlamaq istəyi...

Bəxtiyar Vahabzadə 1925-ci il avqustun 16-da Şəkiddə dünyaya gəlib. Doqquz yaşı olanda - 1934-cü ildə ailəsi ilə Bakıya köçüb. Təhsilini burada davam etdirib. 1942-ci ildə orta məktəbi bitirib. Həmin il Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti)

olub, çalxanmaq, göylərdə ulduz kimi parlamaq istəyirdi.

*Bir rəngi yox, göylərin mən rəngini sevirəm.
Bir güllü yox, güllərin çəlgəni sevirəm.
Mən çıxmağa təpə yox, uca dağ istəyirəm,
Həyatı həyat kimi yaşamaq istəyirəm,*

- deyirdi şair Bəxtiyar Vahabzadə. O, yalnız qələmə aldığı şeirləri ilə yox, həm də azad ruhu, çərçivələrə sığmayan duyğuları ilə birlikdə şair idi.

*İpək yaylılığıyla o, asta-asta
Silib eynəyini gözünə taxdı.
Əyilib yavaşca masanın üstə
Bir möhürə baxdı, bir qola baxdı.
Kağıza həvəslə o da qol atdı,
Dodağı altından gülümsəyərək.
Bir qələm əsrlik hicran yaratdı,
Bir xalqı yarıya böldü qılınc tək.
Öz sivri ucuyla bu lələk qələm,
Dəldi sinəsini Azərbaycanın.
Başını qaldırdı,
Ancaq dəmbədəm
Kəsdilər səsinə Azərbaycanın.*

Həmin dövrdə "Gülüstan" poeması kimi bir əsərin yazılması böyük cəsarət, əsl hünər idi. Bilirdilər ki, Bəxtiyar Vahabzadə nə siyasi fəaliyyət göstərirdi, nə hansısa gizli təşkilatın üzvüdür. Şair xalqının faciəli tarixindən, ən böyük kədərindən söz açmışdı. Əsərin ruhu, təsir gücü sovet hökumətini xoşlandırırdı. "Gülüstan" poeması qadağan edildi. Ancaq əsəri gizli şəkildə oxuyurdular. Müəllif isə hər an həbs olunacağını gözləyirdi. Sonralar özü də etiraf edib ki, hər axşam evinin qabağında maşın dayananda elə bilirmiş ki, onu aparmağa gəliblər.

Bəxtiyar Vahabzadə 1962-ci ildə də "Gülüstan" poemasına görə "millətçi" damğası ilə Azərbaycan

ruyub yaşatmağa səsləyirdi. O, əsrarəngizliyi ilə dinləyənləri heyrləndirən muğamlarımıza olan heyranlığını "Muğam" poemasında belə ifadə edirdi:

*Nə güman eyləmişən ondakı tilsimləri sən?
Kürü ahılə qurutdu, salı yandırdı muğam.
Çox kitablar oxudum, zənn elədim bəxtiyaram,
Mənə çox mətləbi ahəstəcə qandırdı muğam.*

Tərcüməçi, dramaturq, alim, pedaqoq, ictimai xadim...

Bəxtiyar Vahabzadə həm də tərcüməçi və dramaturq idi. "İkinci səs", "Vəcdan", "Yağışdan sonra", "Yollara iz düşür", "Fəryad", "Hara gedir bu dünya", "Özümüzü kəsən qılınc", "Cəzasız günah", "Dər ağacı" və "Rəqabət" pyesləri Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında tamaşaya qoyulub. Gənc yaşlarından şair kimi tanınan və məşhurlaşan Bəxtiyar Vahabzadə, eyni zamanda dəyərli alim idi. Şifahi, klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatını araşdırır, elmi məqalələr yazırdı. O, 1951-ci ildə "Səməd Vurğunun lirikası" mövzusunda namizədlik, 1964-cü ildə isə "Səməd Vurğunun həyat



Bir insan ömründə yüz insan ömrü yaşamağın sirri

filologiya fakültəsinə qəbul edilib. Universitetdə təhsil aldığı illərdə yazıçı, pedaqoq Mir Cəlal Paşayevin rəhbərlik etdiyi ədəbiyyat dərnəyinin ən fəal üzvlərindən biri olub. 1943-cü ildə "Ana və şəkil" adlı ilk şeiri qəzetdə dərc edilib. Poeziya qəlbinə hakim kəsilən, yaradıcılıq eşqi çağlayan gənc şair 1945-ci ildə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqına (indiki Azərbaycan Yazıçılar Birliyi) ittifaqın sədri Səməd Vurğunun zəmanəti ilə üzv olub. O vaxtlar hələ tələbə idi. 1947-ci ildə universiteti bitirib, aspiranturaya daxil olub.

Böyük həvəslə əsərlər yazan gənc şairin ilk kitabı - "Mənim dostlarım" 1948-ci ildə çapdan çıxıb. 1950-ci ildə "Bahar", 1953-cü ildə "Dostluq nəğməsi", 1954-cü ildə "Əbədi həyat", "Çinar" və "Sadə adamlar", 1958-ci ildə "Aylı gecələr" kitabları işıq üzü görüb. 1962-ci ildə şairin "Etiraf" və "Şəbi-hicran", 1964-cü ildə "İnsan və zaman" adlı kitabları oxuculara təqdim olunub.

O illərdə arzulanı ümmən idi. Həyat ona yalnız sevinci ilə deyil, kədəri ilə də gözəl görünürdü. Bir cıdır düzü, bir döyüş meydanı hesab etdiyi bu həyatda hər kəsi öz cürü, öz qüdrəti ilə tanıtdığına əmin idi. Bu meydanda daim eniş axtaranlardan, "az aşım, ağrımaz başım" - deyənlərdən, gündən qaçıb kölgə axtaranlardan olmaya-cıqdı. Dizin-dizin sürünüb yaşamaq deyil, ən uca zirvələrə qonmaq idi diləyi. Soyyah olub həyata seyrçi nəzərlə baxmaq yox, dağda şalalə kimi çağlamaq, çöllərə lələ kimi səpilmək, dərəyə olub, nəhr

Bəxtiyar Vahabzadə poeziyasında Vətən dərdi...

*Onun üçün şairlik bu idi:
Şair - fikirlərin çırpınan seli,
Şair - həqiqətin müğənnisidir.
Şair - təbiətin danışan dili,
Şair - cəmiyyətin üsyan səsidir.
Şair - zamanın, əsrin vicdanı,
Şair - tarixlərin şərəfi, şanı.
Şair - bu dünyada zamanın sözü,
Şair - həqiqətin, haqqın güzgülü!*

Odur ki, Azərbaycan xaqını öz milli kimliyindən, soy-kökündən ayırmağa, keçmişini ya tamamilə unutdurmağa, ya da yanlış tanıtməyə çalışan sovet hökumətinin qadağalarına baxmayaraq, Vətəninin, xalqının dərdlərini dilə gətirirdi.

Bəxtiyar Vahabzadə iki yerə parçalanmış Azərbaycanın tarixi faciəsini, soydaşlarının azadlıq uğrunda mübarizəsini 1959-cu ildə "Gülüstan" poemasında qələmə aldı. Şair poemanı Azərbaycanın birliyi və istiqlalı uğrunda cərpışan Səttarxan, Şeyx Məhəmməd Xiyabani və Seyid Cəfər Pişəvərinin əziz xatirəsinə ithaf etdi. Əsərdə 1813-cü ildə Gülüstan kəndində Rusiya və İran arasında bağlanmış tarixin ən ədalətsiz müqaviləsindən bəhs edilir. "Gülüstan" adı ilə tarixə düşən həmin müqavilə Azərbaycan torpaqlarının ikiyə bölünməsi, qardaşın qardaşdan ayrı salınmasıyla noticələndi. "Gülüstan" poemasında müəllif bu haqsızlığa, qanunsuzluğa, ədalətsizliyə qəzəbini, nifrətini və kədərini ifadə etmişdi:

Dövlət Universitetindən uzaqlaşdırdı. O, yalnız iki ildən sonra işinə bərpa olundu. Qarşılaşdığı çətinliklər, üzgədiyi haqsızlıqlar onu amalından uzaqlaşdırı bilmədi.

"Nə güman eyləmişən ondakı tilsimləri sən?"

Hələ gənclik illərindən öz xalqının, vətəninəin təəssübkeşi kimi çıxış edirdi. O, öz əsərlərində müstəqilliyi ələndən alınmış, sovet ittifaqına daxil edilmiş Azərbaycanın taleyindən, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunub saxlanmasının vacibliyindən söz açırdı. Həmin dövrdə çoxlarının doğma ana dilinə xor baxması, rus dilində danışmaları ilə fəxr etmələri, öyünmələri, övladlarını da həmin dildə orta və ali məktəblərin rus bölmələrində oxudurmaları, evlərində belə yalnız rus dilində danışmaları şairi hiddətləndirirdi. Ana dilinin saflığını qoruyanların, yaşadanların ön sırasında gedən Bəxtiyar Vahabzadə məşhur şeirlərindən birində - 1954-cü ildə qələmə aldığı "Ana dili" adlı şeirində yazırdı:

*Bu dil - bizim ruhumuz, eşqimiz, canımızdır,
Bu dil - bir-birimizlə əhdi-peymanımızdır.
Bu dil - tanıtımş bizə bu dünyada hər şeyi.
Bu dil - əcdadımızın bizə qoyub gətirdiyi
Ən qiymətli mirasdır, onu gözəlrimiz tək
Qoruyub, nəsilərlə biz də hədiyyə verək.*

Şair Azərbaycan xalqının ən qiymətli milli-mənəvi xəzinələrindən sayılan muğamları da özünəməxsus üslubda tərənnüm edir, qo-

luyub yaşatmağa səsləyirdi. O, əsrarəngizliyi ilə dinləyənləri heyrləndirən muğamlarımıza olan heyranlığını "Muğam" poemasında belə ifadə edirdi:

Nə güman eyləmişən ondakı tilsimləri sən?
Kürü ahılə qurutdu, salı yandırdı muğam.
Çox kitablar oxudum, zənn elədim bəxtiyaram,
Mənə çox mətləbi ahəstəcə qandırdı muğam.

Tərcüməçi, dramaturq, alim, pedaqoq, ictimai xadim...

Bəxtiyar Vahabzadə həm də tərcüməçi və dramaturq idi. "İkinci səs", "Vəcdan", "Yağışdan sonra", "Yollara iz düşür", "Fəryad", "Hara gedir bu dünya", "Özümüzü kəsən qılınc", "Cəzasız günah", "Dər ağacı" və "Rəqabət" pyesləri Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrında tamaşaya qoyulub. Gənc yaşlarından şair kimi tanınan və məşhurlaşan Bəxtiyar Vahabzadə, eyni zamanda dəyərli alim idi. Şifahi, klassik və müasir Azərbaycan ədəbiyyatını araşdırır, elmi məqalələr yazırdı. O, 1951-ci ildə "Səməd Vurğunun lirikası" mövzusunda namizədlik, 1964-cü ildə isə "Səməd Vurğunun həyat

Məclisinin deputatı seçildi. 1980-ci illərin axırlarında respublikamızda başlayan xalq hərəkatının fəallərindən oldu. O günlərdə SSRİ rəhbərliyinin ikili siyasəti şairi bu misraları yazmağa vadar etdi:

*Mərkəz dəyişdirir gündə rəngini
Mərkəz mənə görür, heç onu görmür.
Bizdən yığışdırıb quş tufəngini
Amma erməninin topunu görmür.*

1990-cı ilin yanvarında xalqımızın azadlıq, müstəqillik istəyini böyümək üçün sovet hökuməti qoşun hissələrini Azərbaycana yeritdi. Dinc, silahsız azərbaycanlılar atəşə tutuldu. 20 Yanvar faciəsində şəhid olan millət övladlarına şair Bəxtiyar Vahabzadə "Şəhidlər" poeması ilə sözdən abidə ucaltdı:

*Qatil gülləsinə qurban gedirkən
Gözünü sabaha dikdi şəhidlər.
Üçrəngli bayrağı öz qanlarıyla
Vətən göylərinə çəkdi şəhidlər.*

Qanlı şənbə gecəsinin səhəri

Bəxtiyar Vahabzadə Qanlı şənbə gecəsinin ertəsi, yəni yanvarın 20-də Qorbaçovun adına teleqram göndərüb "Cənab Qorbaçov, Azərbaycan xalqı o qədər geri qalmış xalq deyil ki, indiki vaxtda islam respublikası yaratmaq fikrinə düşsün. Bu, tökdüyün qana haqq qazandırmaq üçün sənin uydurduğun böhtandır. Sən özün bunu çox yaxşı bilirsen, sənin əllərin və vicdanın mənim xalqımın qanına bulayıb. Sən Stalinin törətmədiyi cinayəti törətdin, tarix bunu sənə bağışlamayacaq. Xalqımın qanını tö-

Qanlı şənbə gecəsinin səhəri

küb sonra ona başsağlığı göndərək dəhşətli ikiüzlükdür. Sənin rəhbər olduğun partiyadan çıxmağı özümə şərəf sayıram". O, həmin gün Mərkəzi Komitənin ətrafına toplanan mitinqə gəlib partiyadan çıxdığını elan edib: "Mən dünənki qanlı terrorun son partiyadan çıxıram və bütün həmvətənlərimi buna çağırıram", - deyib.

Baş verən faciə şairi sarsıtmışdı. "İgidlərimizi qanına bələyən hökm sahibindən soruşmaq istədim, lay divar oğullarımızın ömrünü oğurlamaq, qız-gəlinlərimizi, ana və bacılarımızı gözü yaşlı qoymaq, ocaqlarımızı söndürmək səlahiyyətini sənə kim vermişdi? Bu qədər vicdansızlıq olar?" Qəlbinin üsyan səsinə çevrilən bu sualları soydaşlarının faciəsinə səbəb olanlardan birinə verib: "Mən telestudyanın həyətində dəyənəklili rütbə sahiblərdən birinə təsadüfən rastlaşıb bu sualı ona verdim. Cavab verə bilmədi. Üzünə tüpürüb keçdim. Sonra öz-özümə fikirləşdim: mən hansı vicdanı ondan soruşurdum? Olmayan bir şeyi adamdan necə ummaq olar?"

Yanvarın 21-də səhər bir qrup ziyalı akademiya toplaşır. Bəxtiyar Vahabzadə "Şənbə gecəsinə gedən yol" əsərində yazır: "Bu qərara gəldik ki, bu gün Ali Sovetin növbədənkonar sessiyasını çağırmalı, ordunun təcili olaraq Bakıdan çıxmasına dair qərar qəbul etməliyik. Bu məqsədlə mən dərhal radiotelevisiya verilişləri komitəsinə gedib, radio ilə çıxış etməyə icazə aldım. Təxminən bir saatdan sonra mən efirdən respublika deputatları

na müraciət edib bu gün saat 6-da fəvqəladə sessiya çağırıldığını elan etdim. Dediymiz vaxtda deputatların üçdəiki hissəsi toplandı və sessiya başlandı".

Sessiyada xalqın xeyrinə qərarlar qəbul ediblər. Bu qərarlar sovet hökuməti rəhbərlərini təşvişə salıb.

1980-ci illərin sonlarında ermənilər Qarabağda soydaşlarımızın dincliyini pozmağa, onlara hücum etməyə, qan-qada salmağa başladılar ilk günlərdən şairin qəlbini narahatlıqlar, təlatümlər bürüyüb. Özü bu barədə yazıb: "Qarabağ hadisələri başlandı indiyə qədər əlimə qələm alanda bütün vücudum lərzəyə gəlir. Qələm içindəki qəzəbi və etirazı istədiyim şəkildə yazıya çevirə bilmir. Hiddətim və qəzəbim fikrimi dəqiq ifadə etməyə imkan vermir. Çünki xalqımıza edilən gözgörsi zülm o qədər böyük, haqsızlıq o qədər dəhşətlidir ki, bunları insan ağı dərək edə bilmir".

*Yaşamaq yənamqdır, yənasan görək,
Həyatın mənası yalnız ondadır.
Şam ağar yənmürsə, yənamır demək,
Onun da həyatı yənamğındadır.*

- deyəndə öz ömrünü şam kimi xalqın azadlığı yolunda mübarizədə yandıran şair 2009-cu il fevralın 13-də Ermənistanın işğalında qalmış Qarabağın, Şərqi Zəngəzurun azad edilməsini görmək arzusu, nisgilli ilə bu dünyadan köçdü.

Bu dünyada yaşaya-yaşaya yənamayanlar var. Bəxtiyar Vahabzadə isə birçə ömürdə yüz insan ömrü yaşayanlardan oldu. Bir şeirində dedi ki:

*Bu dünya beş gündür", - deyib hər yerdə
Sağ ikon qəbirdə uzanan da var.
Öz alın tarilə birçə ömürdə
Yüz insan ömrünü qazanan da var.*

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"



«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 iyun (Bazar günü) tarixli 192-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası



AUKSIÖN SALONU “ZARYA” VƏ KOMPANIYA

Bu gün auksiönü torq [hərrac] təyin olunubdur. Çədrovi və Mariinski küçəların küncündə, nömrə 195/42.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ziraət və Miri Əmlak Nəzarətindən [Əkinçilik və Dövlət Əmlakı Nazirliyindən]

Mövcd olan torpaq və əmlakla dövlətin etdiyi yolda müəmlə edə bilməsinə müşkülət çıxara biləcək alış-verişə yol verməmək qəsdli ilə indiki halda belə Azərbaycan üçün hök-münü saxlamaqda olan qərardad mövcibinə [əsasında] – ki onu Zaqafqaz Komissarlığı 1918-ci il fevralın 23-də ittixaz [qəbul] etmişdir – şəhər xaricindəki torpaq müəllərinə, məşələlərə, sulara və yerin içinə səhilib həqqı vəz etmək və ya bu həqqı özəsinə nəql etmək, bunları rəht və girov qoymaq və ya bunlara idə başqa hüquq təsis etmək üçün yapılaçaq sənəddə və qəbalarəlin cərayanı müvəqqətdən taxır və təvfiq olunmuşdur [vəyandırılmışdır]. Bu qərardaddan mürad o idi ki, torpağa və yuxarıda göstərilən o biri mənəmləklərə [sərvətlərə] təsərrüf [məliklik] haqqının bir əldən özgə ələ rəsmi sənəd və qəbalarələ keçməsinə mane olmaqdən başqa, qeyri-müəhərək əmvalın [daşınmaz məmallərin] xudmanı yolda da [rəsmi dövlət nümayəndəsinin iştirakı olmadan, vətəndaşların öz əralarında imzalıdıqlarını sənədlərlə] əldən-ələ keçməsinə mümkün dərəcədə mane olmaq.

Halbuki Ziraət və Miri Əmlak Nəzarətinə məlum olmuş ki, axır vaxtlarda Azərbaycanın kənd əqasından [kənd yerlərində] müük səhəbələrindən əz müəllərin əz həmişəlik və ya müvəqqəit surətdə kəndillərə və ya başqa əqsasə [şəxslərə] qism-qism qeyri-rəsmi və xudmani sənədlər və müəhidlər mövcibinə [müəvilərlər əsasında] vərdirilər kəsərit üzə [əksər halda] vüüq bəlmüşdür. Torpaqlara səhib olmaq haqqını özəsinə nəql etmək üçün icra olunub bu müəmlərlər qanun hök-mündən sovuşmaq qəsdli ilə yəpılmışdır. Bu növ müəhidlər gələcək Müəssisələr Məclisinin və hökumətin icraatının əzadlığına hədd kəçəmməz və torpaq məsələsinin gələcəkdəki həlli zamanında bu növlə ittiqal edən [əldən-ələ keçən] torpaqlar üçün və ya müəmlələrdə bulunmuş ədəmlər üçün həç bir imtiyaz vərmedikləri halda, əqad əhalini nəfis [fəydisə] zərərlərə dığır əyləyər.

Xüvəzədə bəyan olunan əhvalı Ziraət Nazaratını ona sövq əyləyir ki, Azərbaycan kənd əhalisini müəntəbəh [əyaz-səy] əyləsin, qəflətdən oyatsın ki, bunn-onun müükli olan yerlərini satın almasından və ya uzun müddət üçün icra əyləməsindən ictinab etsinlər [səqsinlər] və kənd əhalisinə ələsin ki, onların haqqı mənfaətləri onu taqəza [tələb] əyləyir ki, torpaq xüsusunda öz əhvalınının yaxşılaşacağına kaməli-xətirəcəmliliklə müntəzir olsunlar. Azərbaycanla torpaq tənzimati [işlahatı] icra olacaq və bu icra o yaxşılığı hüslə qətrəcəkdir. Bu tənzimətin təzliklə icrapəzir olması üçün dövlət təsis etməkdədir.

*Ziraət və Miri Əmlak naziri:
[Aslan bəy] Qardaşov*

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ**İngiltəranın məlumatı-rəsmiyyəsi**

İngilis aeroplanlarının Fort-Aleksandrovsqk üzərində etdikləri kəşfiyyatdan ənləşilmişdir ki, mayın 25-də Fort-Aleksandrovsqkdan bolşevik flotu kəçilmişdir. Kərpünün yanın-da bir torpədo və bir çox əşiyə qəmlərilərən qəz ediliyi kəşf edilmişdir. Dərya kənarı yaxınlığında düşmənin üç müəssəhə [işlahat] ticarət gəmisini yəndirilmiş qəz edilmişdir. Bir də dəryayının dərin yerində digər iki paroxod qəz edilmişdir. Hərgənd aeroplanlar qəz əşiyədən səyr edib bunları tanımaq istəmişsə də, əmmə bunlarla bərabər məlum olamışdır. Mayın 26-da olan təkrari kəşfiyyatdan yuxarıda zikr edilən fəqərlər [hədisələr] təsdiq edilmişdir. Yəqinlik həsil etməyə üçün aeroplanlar çox əşiyədən gəzirmişlər. Qərq edilmiş paroxoda bomba atılmışdır. Fəqət məlum olmuşdur ki, bu paroxodların həp komandəsi çxmışdır. Müəhəbə zamanında iki ingilis gəmiləri yüngül surətdə zədələnməylərsə də, fəqət dərhal müəmmər [təmir] edilib şimdiki haman paroxodlar hərə halına gətirilmişdir.

Port-Said - Süveys kanalının əməlləri [fəhlələri] mayın 13-də tatili edib məvaciblərinin artırılması və iş müddətinin əksiləsinə tələb etmişlər. Bu kanala əlaqəsi olan bütün müəssisələrə də əməlləri tatili etmişlər.

Kopenhagen - Latvi dəstələri tərəfindən Riqa işğal edilmişdir. Orada olan bolşevik komissarlarının əksəri atılmaq ədəm edilmişlərdir.

Kopenhagen - Peştədən xəbər verilir ki, rüminlərin yürüşü davam edir. Aprelin 26-dan bütün cəbhə boyu Tisadan Marosa qədər qoşunlar itirilibyirmiş. Gecə bolşeviklər tutduqları yerlərini təxliyə etmişlər.

Bolşeviklər Sibiriyada

Vladivostokdan xəbər verilir ki, bolşeviklər Sibiriyə dəmiryolunun Krasnoyarskdan əlaqəsini kəsəmək istəyirlər. Dəmiryolu Sibiriyə və çex qoşunlarının güclü dəstəsi tərəfindən müəhifə edilmiş. Tesəd Və Qurt yanında müəhifə davam edir.

Rotterdam - “Atreus” paroxodu ilə Çin mələkətinədən nəfəy edilmiş [qovulmuş] olan birinci məməsi qruppəsi vətən oldu [gəldi]. Bunlar 720 nəfərdən ibarət olub, Almaniyaya əzimət edirlər [qayıdırlar].

- Murmında bu yaxında bolşeviklər məğlub olduqlarına görə, onlar öz komandirlərini təbdlil etmişlərdir [dəyisdirmişlər]. Dvina nəhri boyundakı Müttəfiqlər əsir və bir neçə mitralyoz qənimət almışlardır. Vaqa cəbhəsində bolşeviklərə Müttəfiqlər arasında olan müəhəribədə bolşeviklərdən küll əsir və bir çox silah qənimət alınmışdır.

- Fin qoşunları və Müttəfiqlər Petroqrada üzərinə hücum edirlər.

London - Əhvalı-ümumiyyə yaxşılaşmışdır. Port-Saiddə tətil ədənlər işə başlamışlardır. İskəndəriyyədə daxi tətilçilərin işə başlayacağıları gözlənilir.

SÜLH ƏTRAFINDA**Amerika və İtaliya**

İtaliya süli müəxxəsələrinin [nüməyəndələrinin] rəisi Orlando, Klemans və Lloyd Corc namına yazdığı məktubunda İtaliya müəxxəsələrinin Parisi tərk etdiklərini bəyanla deyir ki, İtaliya müəxxəsələrinin Konfransda çalışmaları artıq mümkün deyildir. Zira Vilson o zaman iş müdəxilə əylədi ki, İtalyanlar küdəratın qədirlənməsinə var qüvvələri ilə çalışdırılar. İtalyanlar istəyirdilər ki, Amerika ilə sazışə gəlsinlər. Fəqət Vilsonun hərəkəti buna mane oldu.

Məktubda Orlando İngiltərə və Fransanın yaxirxəhliyinə qarşı işləyir-məmnuniyyət bildirir.

Məktubun axırında əlavə edir ki, bu işdən həsil olacaq hər bir hədisəyə Vilson məsul olacaq. Amerika əhalisi Vilsonun İtaliyaya bağışladığı manifestə görə məsul tutulmamaz, hər bir günah Vilsondədir.

Kiao-Çao məsələsi

Paris - Uçlar Şurası Kiao-Çao məsələsinin həllini Şərq işlərinə bəxan komitənin mülahizəsinə vəgüzər əyləmişdir. [təpsirmişdir].

- Hərbiyyə Nazaratı xəbər verir: Sülh müəhidəsinə [saz-ışinə] almanların vəziyyəti nəməlum olduqundan və nəticədə hərbin başlanacağı ehtimal tutulduğundan general Pərsinq Fransadan çxmıyır. Ona görə də generalın London səfəri təxir edilmişdir.

- Almanlara verilmiş olan müəhidənin eyni gələn həftə Avstriyaya təqdim ediləcəkdir.

- “Berliner təqəblətt” qəzetəsi yazır ki, alman Milli Məclisi məxfi həyatı bir əks-təkilf hazırlayır. Bu təkilfi mayın 27-də Versalda Müttəfiqlərə təqdim ediləcəkdir.

- Cəmbərən Avam Kəmarəsində demisdilər ki, İngiltərə müəhəribənin ibtidəsindən [başlanğıcından] mart ayının 31-dək müəhəribəyə 1 milyard 700 milyon ingilis lirəsi sərf əyləmişdir.

QƏZETƏLƏRDƏN**Könüllülər Petrovskda**

Səşənbə [çərşənbə axşamı] günü “Feniks” paroxodu ilə Petrovskdan [Mahaqqaladan] varid olmuş [gəlmış] bir şəxsən dediyinə görə, Petrovskda mülki işlər idarəsinə Könüllü ordu tərəfindən polkovnik İretski təyin edilmişdir. Əmələ hərəkətinin başçılarını həbs edilmişlərdir. Şəhər qoşunla dölədur. Əhalinin bu günlərdə Könüllülər tərəfindən silah altına ali-nəcağı sayə olmaqdadır [səyisi veyilməkdədir]. Dağıstan hökumətinin agentləri bəziləri Şuraya, bəziləri isə başqa yerlərə əzimət etmişlərdir [gətmışlər]. Könüllülərə həç bir münəimət [müəqəvimət, mənəçlik] edilməmişdir. Biləks [biləks], onlara hər bir cəhətdən müəvənit [kömək] edilmişdir.

- Mayın 29-da Aşqabaddan varid olanların [gələnlərin] rəvayətinə görə, Mərv şəhəri Şura qoşunları tərəfindən işğal edilmişdir. Mərvdə olan burjuylar var-yoxlarını buraxıb qaçmışlardır. Mərv yaxınlığında olan Tecen daxi bolşeviklər əlindədir.

Mərv və Kuşkannın işğalı

Türkiyədə Şura qoşunlarının başlamış olduqları hücumları müvəffəqiyyətlil olmuşdur. 21 mayda şiddətli müəhəribədən sonra bolşeviklər Bayramalını işğal etmişlərdir. Orada külli silah qənimət alınıb və bir çox əsir tutulmuşdur. Mayın 23-də isə Mərv şəhəri bolşeviklər tərəfindən işğal edilmişdir. Şura qoşunları müvəffəqiyyətlil surətdə Aşqabad üzərinə yürüş edirlər. Şura qoşunları tərəfindən Kuşka mövqiyi də [stansiyası] işğal edilmişdir. Orada inqilab komitəsi təşkil edilmişdir. Beləqvərdiyə [Ağ qərdiyə] qoşunları və sərvətilər Səraxsa çəkilmişlərdir.

- Bolşeviklər Moskvada olan burjuylar üzərinə 2 milyon rubla təzminatı-hərbiyyə qoymuşdur. Bu vaxta qədər burjuylar 900 min rubla bolşeviklərə vərmişlərdir.

Rusiya haqqında Dördlər Surası

Dördlər Surasının bugünkü iclasında qərar qoyulmuşdur ki, Məclisi-Müəssissən çağırılmasına və təza təşkil edilən hökumətlər üçün Cəmiyyəti-Qəvam [Millətlər Cəmiyyəti] tərəfindən təyin edilən sərhədlərinin etirafına [qəbul və təsdiq edilməsinə] razı olub, bolşevik hökuməti olmayan hökumətlər təsdiq edilisin. Bu qətnəmə hərbi müəvənit tələb etməyib, onu rədd etməyir. Qəti təzə-ıdara bərpə edə biləcək Məclisi-Müəssissən dəvətinə razı olan Kolçak və ya başqa hökumətin etiraf edilməsinə tələb edir. Bu qətnəmə, Parisdə olan Rus Siyasi Müşavirəsinin həzirəddiği qətnəmə həmçinin əksəriyyətin razılığına mütabiqdir [uyğundur].

İSTANBUL XƏBƏRLƏRİ

On iki gün qabaq İstanbuldan çıxıb dünən Bakıya gələn bir türk xanımı müəhərrirlərimizdən birinə əşğıddaki məlumatı vərmiş:

- Kabinə düşürüldü. Təzə kabinənin müxtəlif firqələrdən təşəkkül edəcəyi ehtimalı qüvvətlidir.

- Əhməd bəy Ağbəyli hələ dustaqdır. Dustaq olanların sayı gün-gündən artır. Dustaq edilməsi ittihadçılərin müəhiməkəsi davam edir.

- İstanbulda fransızlar ələq və əd rəftərdə bulunurlar. İngilislər gedəcəkdir. İtalyanlar əzlərini yaxşı tuturlar. Əfkəri-ümümiyyə [ictimai rəy] hökumətin əleyhdırdır. Etifaf [Antanta] hökumətləri əleyhdarlığı isə gün-gündən şiddət etməkdədir.

- Rumlar İzmir işğal edən gün İstanbul rumları da ikinci dəfə olaraq Asyaofıya üzərinə hücum edib oranı zəbt ilə xəç qoymaq istədilər. Ləkin Osmanlı və ingilis əsgərləri tərəfindən silah gücü ilə dəf edilmişdir. Hər iki tərəfdən tələfat var. Paytaxtın İstanbuldan köçüröləcəyi məlum deyil.

- Ənvər paşanın əmisi məşhur Xəlil paşa məyyətyindəki Məhəmməd Rza; Rauf və Əli bəylərlə bərabər Kağızvanədə edəm edilmış imiş. Edəm məhəlləsində olan hüsn-təvəccəb göstəran İsə bay namında bir zabit də oradaca güllələnmiş imiş.

- Hicaz, Suriya və Bağdad ərəbləri oralandakı osmanlıların ingilislər tərəfindən böyük dərcə təhəqir edildiklərini çəkəmməyib, onlara qarşı izhəri-nifrət və bunlara səbəb olan erməni propaqandaçılərinə də məmləkətləridən zorla dəf edirlər.

- İstanbulda çərayın girvənkəsi 6 quruş, şəkərin 30-40 quruş. Çörək vəsiqə 12 quruş. Özgə şeylər də əski qiymətlərinə görə çox-çox ucuzdur.

MİSİR HADİSƏLƏRİ

Lordlar Kəmarəsində Misirdə vəqə olan hədisələr bərasində Raisi-vükəla [Baş nazir] lord Kerzon məlumat vərəkən demisdilər:

- Əvvəlkinə nisbətən Qahirədə xətrə [təhlükə] bir əz yüngülləşmişdir. Qahirədə nümayişçilər vüsəstiz miqyasda idilər. Nümayişdə tələbələri iştirak etmişlərdir. Həkazə [ləcə də] üsəncəmədə dəl bənlər iştirak etmişlərdir. Fəqət ələlümünə Qahirədə və İskəndəriyyədə səkitlik vərdir. Biləks [ləksinə], ətrəfdə dəhşətlili üsəyan əmələ gəlmışdir. Gərək Qəhrənin gərək [Misirin] yuxarı və gərək əşğı hışsələrinin qəragüzərlu [müəyyən plan üzərinə hücum edirmiş. Və bundan ənləşilir ki, əsirlər əvvəlcədən həzərlənmişdirlər. Dəmiryolları təxrib edilib, teleqraf dirəkləri sındırılıb, bir neçə dəmir yol mövqifləri [stansiyaları] yəndirilmişdir.

Hal-hazırda Qəhrinə İlə İskəndəriyyə arasında dəmiryol tərəddüddəti [gediş-gəliş] başlamışdır. Əvvəlkinə nisbətən dəmiryol tərəddüddünün təxiri əzəlmışdir. Qəhrinə İlə Tənta arasında teleqraf müxəbirəsi [xəbərləşməsi, əlaqəsi] başlamışdır. Fəqət Qəhrənin yuxarı hissəsi İlə Qəhrinə arasında dəmiryol tərəddüddüti kəsilmişdir. Zira Vəsta və digər yerlərdə dəmiryol xətti təxrib edilmişdir. Pocta-teleqraf müxəbirəsi aeroplan və simsiz teleqraf vasitəsilə işlənilir.

Axırncı nümayiş siyasiədən ziyadə talan nümayişiyi idi. Tənta və Zəqəziyə və digər yerlərdə əsirlər avropalıların əvlərini talan etmişlərdir. Bəzi yerlərdə isə kəndçilər mülkədlərə qarşı üsəyan qəlxızmışlardır. Üsəyanlarda bəzi bədəvi hissələri iştirak etdiklərindən dolay, üsəyanlar dəhşətlili bir rəng almışdır. Bunlar, yəni bədəvilər qanun tanımayan və daima qərat üçün iğtişaş salmaq istəyən ünsürilərdir. Bunlar son dərəcə gözəl təşkil edilmişlərdir [işlahlandırılmışlardır]. Məzuniyyətdən qayıtmış olan bir neçə ingilis əfsərlərini bunlar öldürmüşlərdir. Bu barədə təfəsilat gözlənilir.

Martın 19-da bədəvilər Fayyumda olan ingilis hissələrinə hücum etmişlərə də, dəf olunmuşlardır. Şərqiyvədə olan Avstriyaya qoşunları da bunların tacavuzlarına məruz qalmışdır. Sudanda sülh və müəsiləmət [əmin-əmənilik] davam edir.

Bu üsəyan yətrətməq üçün bir çox Misir məmurları, Avropa polis nəfəratı ciddi tədəbir ittixaz etmişlərdir [tədbirlər gör-müşlər]. Xüsusən axırncılar çox çəlmışlardır. Simdi ənləşilir ki, müsəlmanların ziyalları və mədanlıları Misir hədisələrindən çox qəmgindirilər. Biza dost olan müsəlmanlar bu üsəyan yətrilərməsinə ciddiyyəyan çəlmışlar.

General Allenbi ali komissar təyin edilmişdir. Buna hərbi və mülki bir çox itxiyarat vərmişdir. Misirdə əsudəlik bərpə etmək üçün lazım gələn tədbirləri ittixaz edəcəkdir. Mən şübhə etməyirəm ki, yaxın bir zamanda o, öz vəzifəsinə ifa edərək Misir qitəsinə hər bir cəhətdən təmin edəcəkdir.

Mən bir mətləbi də sizə andırmalıyam, çünki bu mətləbin ənləşilməməzliğindən bəzi sui-təfəhhümlər [ənləşilməzliqlər] əmələ gəlir. Ələhəzrat kral hökuməti həç bir vaxt Misir vəzilərinədən Zühüddə pəşə və Adil paşanın ingiltərəyə gəlməsinə münəimət [mənəçlik] göstərməmişdir. Biləks [ləksinə], onların ingiltərədə olması bızca çox mətləbudur [arzuolunandır]. Mən bu iki dövlət xadimlərinə artıq qiymət qoymur. Çünki onlar müəhəribə zamanında Misirə və İngiltərəyə böyük xidmətlər göstərmişlərdir. Keçən ilin axırında London səfərlərinin təxir edilməsi bərasində onlardan rıca ona görə idi ki, Sülh Konfransının ibtidəllərində [başlanğıcında] Misir məsələsinə qaldırmaq imkan xaricində idi. Mən yənə təkrar edə bilərəm ki, bu və digər Misir dövlət xadimlərinin İngiltərəyə gəlmələri əvvəldə də və indi də ərzuedilən bir hal idi. Zira biz daima bunlara birlikdə Misir ümuri-idarəsi [idarə işləri] xüsusunda və gələcəkdə Misirin İngiltərə himayəsi altında bulunması məsələsinə daim məşvəratdə bulunmuş [duq]. Fəqət Səid Zəhidulla paşa məsələsi bütöbütdən başqa məsələdir. Həkazə [həbələ] şimdiki üsəyan tərədən şəxsəlin məsələsi başqadır. Bu, dəvət olunmamış, müxtəlif təbliğətdə bulunən və məşqədi də ingilisləri Misirdən qovmaq istəyən qeyri-məsul şəxslər şimdiki məuli hədisəni təqəmmişlərdir.

Bu işlərdə iştirak edən və bu işlərin gühənkəli olan şəxslərlə biz mənim məşvəratdə buluna biləmiriz. Onların burada bulunması bütün Misir əhalisinə andırdır ki, guya biz Misir müşəddəratını onların əzlərinə vəgüzər edirik [təşvirişir] və Misir ümuri-idarəsindən bütün məsuliyyəti üstümüzdən atırı. Bundan əlavə, bunların İngiltərədə bulunması ingilisləri əsə Misir nümayəndələri arasında olan müşavirəni də müşkül bir vəziyyətə salmış olardı.

CÜMƏ GÜNKÜ MÜHÜM XƏBƏRLƏR

- İtaliya əvvəlki kimi Fiume bərasində öz tələbatında davam edir. Hal-hazırda bu məsələ xüsusunda üzəlməyə ümid əzdir. Fəqət bu yolda işləyirlər. Mümkündür ki, bir girdəbdən bir növ çıxla.

- Helsinkiəforsdan [Helsinkiədin] “Deyli meyl” qəzetəsində teleqrafıla xəbər verilir ki, Petroqraddə dəhşətlili vəqənlər və patlıqlar əmələ gəlməkdədir. Əhali bolşevik hökuməti qarşı-sə üsəyan qəlxızıb, Petroqrad küçələrində hökumətə əməllər arasında qızğın müəhəribə gedir. Digər mənbələrdən bildirilir ki, Baltik qoşunları Riqanı almışdır.

- Yəksənbə [bazar] günü Rəntsədurın Parisə övdəti [qayıtmış] gözlənilir. Fransızlar zənn edirlər ki, nemeslər hər nə qədər Müttəfiqləri güzəştə məcbur etmək istəsələr də, nəhayət, müəhidəni [sazış] imza edəcəklərdir.

- Londonda verilən məlumatla nəzəran, mayın 16-da Baltik dənizində İngiltərənin “Kurakof” nam kruazieri minaya toxunmuşdur.

Minsk - Pəlsə generalı Hallerin səldətlən Rusiya cəbhəsinə gətməkədən imtina edirlər. Bu yaxınlarda Polşada ümumi səfərbərlik elan ediləcəyindən kəndçilər və əməllər üsəyan etmişlərdir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı [Sosial Təminat Nazirliyi] Daxiliyyə Nazaratı ilə etiləfə [ərizəliqə] gəlmışdir ki,

Kürdəmir mövqiyi [stansiyası] ilə Şəməxi miyanındakı [arəsindəki] post və teleqraf müxəbirətinin [rəbitəsinin] layiqi dərəcədə olmağından Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı müxəbirətin təccidi [bərpası] və nizama salınması haqqında Post-Teleqraf Nazaratı ilə etiləfə gəlmışdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı Qaçqınlar Şöbəsinə əmət etmişdir [bildirmişdir] ki, Nəzarət məmuru Quliyev kontrol Pərsko ilə bərabər Ənzəliyə neft cəvhəri [kerosin] aparıb bəzzaziyyə məli ilə mübadilə etsin [dəyşdirsinlər].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı Ermənistən islam qaçqınlarının fəna halda bulunmuşlarına dair məlumat almışdır. Erməni hökuməti onların əhvalınının yaxşılaşdırılması uğrunda həç bir tədbir ittixazına [tədbir görməyə] başlamadığı kimi, başqa-başqa səbəblər göstərərək öz köylərinə köçməyə bəli müəsidə vərmayır. Müəsləmanlar tərəfindən buraxılmış köylər erməni hökumətinin binəgüzərlığı [səran-cəmi] ilə məskun edirlər.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı Şəməxi şəhərinin yenidən təmiri üçün lazımi miqdarda məccanı [pulsuz] taxta-şəlmən buraxılması haqqında Ticarat və Sənaye Nazaratı ilə etiləfə [ərizəliqə] gəlmışdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı Şəməxi qəzasındakı məkatəbin [məktəblərin] faaliyyətinin təccidi bəabında [bərpası haqqında] Məasrif Nazaratı ilə etiləfə gəlmışdir.

- Kürdəmir mövqiyi [stansiyası] ilə Şəməxi miyanındakı [arəsindəki] post və teleqraf müxəbirətinin [rəbitəsinin] layiqi dərəcədə olmağından Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı müxəbirətin təccidi [bərpası] və nizama salınması haqqında Post-Teleqraf Nazaratı ilə etiləfə gəlmışdir.

- Şəməxi nəhiyə müfəttişinə Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı tərəfindən əmr gəndərilmişdir ki, təcili surətdə Göycəy qəsəbəsində darüleytəm güşədi [yetimxanə açılması] üçün lazımi tədəbir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

- Şəməxi qaçqınlarının mənzillərinin təmiri məsələsinə Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratı işbu məsələnin xüsusi komisiyon tərəfindən həllinəddək təxir etmişdir. Komisiyon yəni Şəməxi şəhəri təmiri üçün yer seçmişdir.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratına xəbər verilir ki, Şəməxi qəzasında təcili surətdə əmənat kassası və müstəhliklər [işləhiklər] dükənlər güşədinə [açılmasına] böyük ehtiyac vər.

- Şəməxi qəzasında xəstəxanə mantaqələri və fəlsərlərin artırılmasına dair Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratında ərizə hal alınmışdır.

- Şəməxi qaçqınları vaxtilə Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nazaratına müraciətdən salamat qalmış müəhimətt və əşyalərinin səhiblərinə qaytarılması üçün təşəbbüsdə bulunmuşlardır. Nəzarət məsələni müəlikirədən sonra qaçqınların təşəbbüslərinə əmət edilməsini təxir-qərar almışdır. Şəya Nəzarət nümayəndəsinin iştirak və kontrolu altında səhiblərinə qaytarılacaqdır.

XALQ İSTƏYİR

Azərbaycan həyatında öylə ənlər var ki, tarix səhifələrinə qeyd olunmağa layiqdir. Biləksə bunları yalnız Azərbaycan həyatında deyil, səli millətlərin də həyatında görülmüş şeylərdir. Tarixi-məşvərutəyə [konstitusiyalı] üsulı-idarənin [tarixinə] baxıldıqda, ədətən, iki böyük cəhət müşahidə edilir:

1) Hürriyyət fikrinin ali siniflərdə doğulu [b] də aşığı təbəqələrə yayılmışdır;

2) Aşığı təbəqələrdə oyanıb də yuxarı sinifdən istənilməsi.

Burası da isbat olunmuş bir həqiqətdir ki, ayıqlığı aşığı təbəqədən başlamış olan məmləkətlər daha məsud, daha əzad və daha müəsir bir həyata nəl olurlar.

Xoşbəxtənə, Azərbaycan həyatında daxi bu ikinci cərayən bütün qüvvəsi ilə müşahidə edilməkdədir.

Həyatımızda sevinclə qeyd olunacaq cərayənlərdən birisi də xalq ərsində istiqlal fikri və istiqlal müəhifəzə çəralərini düşünməkləri və məcaatizmin əsgərlik məsələsinə na nəzarə bəxməsidir. Quru fəlsəfədən isə, fikrimiz dəlillərlə ənlətməyir.

Qəzəz qəzası türkləri səhibi-mənəvi bir zətin hüzuruna gələrsə, səhiyə edirlər.

Aqlıqdan m, bəhalıqdan m?

Xayır!

Cəmaat şikayət edir ki, Azərbaycan qoşunu əzdir. Onların əsgərliyə yərayanlarını əsgər əlməyirlər. Əsgər əvəzinə onlardan pul istəyirlər.

“Əgər bizdən doğruluqla əsgər yığsalar, həpimiz gedəriz və dövlətimizin qüvvəsi neçə qat artar. Əmmə əsgər istəməyirlər, bədal yığırlar!” – dəyə məmurlardan şikayət edirlər.

İkinci bir şikayət: Suraxan, Bülbülə, Əmirhacıyan və sair kəndlərin əhalisi kərratla [dəfələrlə] gəlib şikayət edirlər ki, onları əsgər əlməyirlər. Təqribən 100 nəfərdən 30-nu qəbul edib yərdə qəlanırları “şəğ-sələmət” ödlüqə halda buraxırlar ki, “get, sən yəraməzsən.” Kəndlilər təəcüb edirlər, müəbəyir [həyrətdə] qalırlar ki, dövlətimizə əsgər lazım olan bir zamanda na üçün əzi-əsgər [hərbi çəğış] idərləri böylə edirlər.

Şəyani-qeyd fəqərlərin [qeyd edilməyə layiq hədisələrin] ən ümdəsi bunlar də deyildir. Əsli məntəbə Bakı dükəncilərinin bir təşəbbüsdəndir.

Neçə vaxt bundan əvvəl Bakı dükənciləri məqəmi-əidnə [aidiyyəti] quruma [müəddiatə bütün azərbaycanlıların əsgəri nizam biliməyə etiyəsi ödlüqəyə bəyanla, kəndliləri daxi əsgər düşmədikləri halda nizam öyrənmək istədiklərini bildirmiş və onlara məşq vərmiş üçün müəllim təbitlər istəmişlərdir. Hərbiyyə idarəsi, əlbəttə, bu xəhişə ləqəy bəxa bilməzdi. Ona görə dükəncilərin istədisini [xəhişini] qəbul edib müəllimlər vərmişdir. Bu cümə gündədən etibarən Səlyan qışlasında [kəzarməsində] dükənciləri əsgəri məşq ələməyə başlamışlardır. Əştidivimizə qəza, birinci gün məşqə 600 adam gəlmışdir və bütün alış-verişçilər hər cümə günü gəlməyə qərar qoymuşdılar. Gələn cümədən, şübhəsiz, bunların miqdarı minləri



«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 1 iyun (Bazar günü) tarixli 192-ci nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Marsrut qərarı üzrə məktəb uşaqları buradan Məclisi-Mabusan qarşısına gətməli idi. Bazar ipək parçalar, xalılar və rəngbərang bayraqlarla müzəyyən edilmişdi.

Məclisi-Məbusan bir əvvəldən istisqil libasına müləbəş olmuşdu [bürünmüşdü]. Damında elektrikdan "Yaşasın istisqil!" şüarı yazılmış, böyük qapısı üstündə məşhur türk naqəşi Əzim Qəzimbəz tərəfindən yazılmış istisqil embleması elektrik lampaları ilə bəzənmişdi.

İşbu rəsm olduqca mənalı və calıbi-diqəq [diqqətcəkən] idi. Bir gün əvvəl belə buradan keçənlər bixtiyr durub rəsmə baxır, gözəlliyini və mənədar [mənalı] olduğunu tanımadığı başqa bir tamaşaçıya söyləyirdi.

Rəsmə bütün Azərbaycanın tarixi nümunələri mahirənə bir surətdə təcəmmü etmişdi [cəmləmişdi]: Qız qalası üzərində uğrəngli Azərbaycan bayrağı, Suraxanıdakı tarixi Atəşkədə, Sentyabr müharibəsində xüsusiyyət almış Yanardağ, digər tərəfdə minarələrində ay-ulduz rəzk edilmiş [sancılmış] Xan məscidlərinin tüllü etmiş istisqil günəşi işıqladır, zənaqə kimi istisqilə somasında Vətən, istisqiliyyət və məhəbbət nişanı (simvolu) mələk bütün Azərbaycan üzərində uğrəngli, hilal-üldüz, "Yaşasın istisqil" şüarını bəyayır tutmuş.

Həqiqətən, işbu rəsm şəyari-təhsin [bəyənilməyə, alqışa layıq] idi.

Bələdiyyə İdarəsi bayraqlar içində idi. Üzərində bayraqlar, ətrafında bayraqlar, içərisində bayraqlar, bir söz – bayraqlar, bayraqlar. Yəni ot, əlvan parçalarından ala-qapılar bəzənmişdi. Soqağə xan bəlkən elektriklə qıraqban edilmişdi. Şəhər bağı və bulvarda da Bələdiyyə İdarəsi tərəfindən olaqapılar bəzənib hesabsız milli bayraqlar asılmışdı. [qarışdırəkdi bütün məscidlərin minarələrində milli bayraqlar rəzk edilərək [sancılaraq], elektriklə qıraqban edilmişdi. Xan sarayları üzərində də milli bayraqlar asılmış, məşhur Qız qalası qıraqban edilmişmişdə də, üzərində iki böyük bayraq rəzk edilmişdi.

Təzəpər cəməsi qıraqban edilmiş, bayraqlar asılmışdı.

Bütün paytaxtdakı minarələr elektriklə təvriş [ışıqlandırılmış], milli bayraqlarla təzyin edilmişdi [bəzənilmişdi].

Dövlət dairəsi, Nəzarətlər [Nazirliklər], xüsusan Daxiliyyə Nəzarəti olduqca qəşəng bəzənmişdi. Bulvarların Daxiliyyə Nəzarətinə baxıqdıq ay-ulduza bürünmüş işıqlı, bəzakli bir qala kimi gözə çarpırdı.

Bulvar qarşısındakı hesabsız bayraqlarla müzəyyən qayqlar tərpanərək paytaxtı salamlayaraq böyük bayramla təbrik edirdilər.

Saat 9 rədələrində Məclisi-Məbusan qarşısında izdiham, qələbəlik bir dəracədə iki ki, artıq keçməyə yöl tapmaq namümkün idi. Bütün o dairəşdi evlərin damları, pəncərə və balkonları tamaşaçılarla dolmuş idi. Dəmdə "qəzəxsənə" çalınır, qarşdakı bəlkəndə məşhur tarzen Şirin [Axundov], məşhur xanənda Cabbar Qarıyadğılıq çalıb-oyuyurdu.

Saat 10 rədələrində Madən dəvairindən [dairələrindən] "Müsavat" və "Hümmət" firqələri tərəfindən təşkil edilmiş fəhlələr bayraq və musiqi ilə gəldilər. "Hümmət" firqəsinin bir çox al və milli bayraqlarla bərabər embleması, "Müsavat"ın bir çox bayraq və embleması aralığı təzyin edirdi. Bir az keçmədən minlərlə məktəb şagirdləri [məktəb şagirdləri] havada kiçik milli bayraqları yelləyərk "Yaşasın" sədaləri ilə dairəyə gəldilər.

Əfəlin [uşaqların] səsləri asimana bülənd olurdu. İzdiham da çocuqların sədalərindən cümbüşü gələrk "Yaşasın" dəyə onlara qoşuludular. Tam 15 dəqiqə işbu türkiyəi-əzim[lin] [böyük fanalının] "Yaşasın" sədaləri, al şaqiqtirlər bütün ətrafı gəmburdadı.

Bələdiyyə İdarəsi qarşısından tutmuş Məclisi-Mabusan dairəsi, Parapet, bulvar, dövlət dairəsi tamaşaçılara xıncə-xınc idi. Dəsta-dəsta mini-minli çocuqlar "antıq" qalpaqlarda, taxta silahlarla, "ağır topxanalar" ilə tam bir əsgər kimi marş oxuyaraq aralıq təvriş edirdi.

Birinci Reali məktəbinin şagirdləri üzərində ay-ulduz, Çingiz xanın oxu ipəki ilə işlənmış qiymətli bir bayraq ilə müsəlləl [siləhlənmiş] olaraq dairəyə gəldilər. Bunlar, həqiqətən, şəyari-təhsin və təqdir [alqışlandırma və təqdir edilməyə layiq] idi. Bunlarda artıq çocuqluq görülməyirdi. Qara gündə əsgər kimi meydanlara çıxacaqlarını bayraqların andırdı.

Bir az keçmədən "Hümmət"in bəzakli avtomobili, türk mürtəbitlərinin avtomobili dairəyə gəldi. Türk mürtəbitləri, doğrudan da, "antıq" bəzənmişdi. İçərisində iki hürufat [mətbəə harfləri] kəsəsi qoyulmuş, iki nifer mürtəbit iş əlbəsisində külləyi yığırı, digərisi bağlayır, digərisi üzünü rəngləyir, daha digərisi çap edərək ətrafa atırdı.

Bu sırada "Yaşasın" sədaləri al şaqiqtirlərinə qarşıaraq yenə ətrafı tutırdı. Rəisi-vükəla [Baş nazir]i həzrətləri Məhamməd Əmin Rəsulzadə əfəndi ilə avtomobilə təşrif gətirdilər. Xalq bunları salamlayır, alqışlayırdı.

Bir az keçdikdən sonra Məclisi-Mabusan qarşısında Məhamməd Əmin Rəsulzadə canabları kürsüy-i-xitabəbə çıxaraq xalqı alqışları bayram və bəxtiyarlıqla təbrik etdi: *"Bizim dördüldə və əzəldə və istisqiliyyətimizi gözələri gərməyən rəqiblərimiz deyirlik ki, Azərbaycan istisqiliyyətinə xanlar, bəylər elan etmişlər, xalq onu istəməyir, işlə, camaat, bugünkü izdiham, bugünkü başsağət [səlad, şənlik]! İstisqiliyyətin xanlar deyir, bəylər deyir, xalq tərəfindən elan edildiyini düşmənlərimiz artıq görsünlər."*

Xalqın alqışı altında nitqinə xitam verdi. Ondan sonra başqa nitqlər də nitq etdilər.

Mühərririn [yazıçılar, qəzetçilər] tərəfindən Əli İbrahim canabları gözəl bir nitq irad edərək bayramın əzəməti, tarixi bir vəqəə olduğu üçün Azərbaycan tarixi səhifələrində xüsusi bir yer tutacağıni qeydylə xalqı təbrik etdi.

Realni məktəbi qarşısında qoyulmuş digər bir kürsüdə Əblov canabları, əhliş və kəndçilərin mürciatını nitq irad edərək, istisqiliyyətimiz düşmənləri əleyhinə var güvə ilə getməyi təbliğdən sonra təbrik etdi.

Sonra Süleyman Nuri, Ağəzadə və bir çox fəhlə nümayəndələri nitq irad etdilər.

Bu sırada Hacıbəyli müdiriyyəti Türk Aktorları İttifaqı tərəfindən təşkil edilmiş aski türk tarixini mövəssil [təmsil] edər bir heyət xalqın şiddətli alqışları arasında Məclisi-Mabusan dairəsi qarşısında əxli-mövqə etdilər.

Ən qarşıda türklərin ulu xalrı [şərkədsi, başçısı] Çingiz xan, sonra Teymurləng, İran şahlarından Şah Abbas, ali-Qacarədan [Qacar xanədanından] birinci Bakini fəth etmiş Ağə Məhamməd şah Qacar, Bakı, Şəki, Gəncə, Quba, Şirvan xanları və qeyrə, atlar üzərində tarixi əlbisə və qırım ilə isbətli-vücd [işitərk] edirdilər.

Bəzənmiş bir avtomobilə Azərbaycandakı qadın qiyafələrində aktırlar xoru, digər bir avtomobilə aktırlar xoru, vaxtilə Qafqaziyanı istila etmiş aski arəb qiyafələrində müsəlləl [siləhli] atlılar və qeyrə... İşbu səmilə miyanında [arasında] ən calıbi-diqəqət bir simə daha görüldü. Bu sima bütün qafqaziyalıların qəlblərini qanla doldurur, məzini [keçmiş] bütün varlığı ilə mücəssəm edir, qadınları ağladır, gənclərin ruhlarını yüksəldir, onlarda ərsilənlik, qəhrəmanlıq oyadırdı. Bu sima Qafqaziyanın hür sənamının işığı ulduzu, məğrur, mütəkəbir qalalarının gən qədənli tərləri Şeyx Şəmsi həzrətləri idi. Guya işbu siməyi-müzzəmm [böyük simə] üzünü Azərbaycan Məclisi-Mabusanına, daha doğrusu, istisqiliyyətinə bayram edən ulu türk millətinə çevirərk kaməli-hüzn ilə Dağıstanın qəna boyanmasını, Çeçenistanın həyudulər cəngəlinə [quldurlar cəngəyinə] çabaləmasını, Balkanistanın hür aullarının yəlovərlə atılma qəlməsini göstərərək, qara geyimniş Elbrusu, yasa batmış Kəzəkli tamaşaçılar qarşısında mücəssəm edirdi. İşbu siməyi-müzzəmm ulu türk millətinin, qan dəyəllərini içində çəpəlayan çərkəz balalarını, ürəyən xəncərlər ilə sinəsinin çəngəldiriblər qursunlarına aslan kimi qalxan etmiş inəqş qəhrəmanlarını xalqa göstərərək qardaş müsavinəti diləyirdi. Guya zəbani-hal [hal dilini] ilə deyirdi: *"Ey Çingiz, Teymurlən sarafı ölədi, ey Cavad xanların qəhrəman nəsi, ey İldırımlar, Qazilər, Bayozdılar, Sultən Süleymanlar, Fəthərlər İran əhəfdi [ınvaları], Dağıstanın qanından tamavəvə edən [dağılənən] yeddi ulduzu bayraqı qəna batmış. Müəvinət ediniz, ulu türk milləti."*

Artistlər tərəfindən Hüseynqulu Sarəbski canabları nitq irad edərək canla-başla artistlərin vətən və istisqiliyyəti müəhlifə edəcəyini alqışlar altında söylədi. Sonra Teymurləngi təmsil edən Abbas Mirzə Şərifov canabları müasir [təşkil] bir

şeyr oxuyaraq xalqın şiddətli alqışına nail, digər bir avtomobilədən məşhur Dərviş Ağadədəş xüsusi dərviş libasında, boyunda kəşkül, əlində təbəzrin olduğu halda millət qəsədləri tərənnüm edirdi.

Məclis tərəfindən Həsən bəy Ağəyev həzrətləri balkondan şiddətli alqışlar altında xalqı təbrik etdi. Bundan sonra musiqi və alqışlar altında Məclisi-Mabusanın tantənəli icası Həsən bəy Ağəyev həzrətləri tərəfindən güşəd edilərək [açılaraq], müəssir bir nitqdən sonra təbrik teleqramları oxundu. Sadr həzrətlərinin təklifinə görə, istisqiliyyət yadıgırla olaraq şəhərin ən mütəna [əhəmiyyətli] yerində bir əbida rəzk [heykəl qoyulması] təhti-qərarə alındı. Bundan sonra təbriklər istəmə edildi [dinlənilədi].

İclasdan sonra başda Heyəti-Rüəsa [Rəyasət Heyəti] və Hökumət raisi olmaq üzrə Məclisi-Mabusan əzası [üzvləri] Hürriyyət meydanına rəsmi-keçid mərasiminə iştirak etdilər. Daha əvvəldən Hürriyyət meydanında ordudan müfraz qitəati-müntəzəmə [ordudan ayrılmış nizami hərbi birliklər] [piyada qitəati, Məclisi-Mabusan qorucu böliyyündən müfraz [ayrılmış] qitə, Hökumət müəhlifə qitəsi, millisiya təşkilatından bir qitə] dururdu.

Ətraf tamaşaçılarla xıncənci idi. Məbusan avtomobilləri yaxlaşdığı sırada müfrazə komandanı yüzbəşi Xoyski canabları əsgəri silah başına dəvət etdi. Azərbaycan istisqiliyyətinin təşkilatını təmsil edən gənc Azərbaycan ordusunun gənc əşması [hissələri] dərhal gəncələr məxsus çeviklik və fəaliyyətə və kaməli-intizamla silah başına edib, ümumiyyətlə, əxzi-mövqə edildi. Biləxirə, hökumət arkanı [adamları] ilə və Məclisi-Mabusan əzalarından [üzvlərindən] bəzi zəvət [şəxslər] bərayi-təftiş [təftiş üçün] qitələr arasına gələrkək, qılıq və qiyafələ nəzarətlə hər cüzü tam qarşısında əsgərə xitabən salam verib və yüksək səslərləncə saləmlərinə müqabilə edirdilər.

Biləxirə, bu məsələ xitam edilincə, Məclisi-Mabusan raisi Həsən bəy Ağəyev həzrətləri qışa və faqət müdd [faydalı] bir işni ilə yövmini-istisqilənin [istisqil gününün] əhəmiyyət və azər-bəyənilər üçün böyüklüyündən bəhslə, cümə əsgəri təbrik etdilər. Mütəəqibən Rəisi-vükəla həzrətləri xəla [hamçının] eyni hələ qışa bir nitqlə Azərbaycan istisqilənin təmini-bəhsə orduya bağlı olduğundan bəhs edərək, ordunun yövmini-istisqiliyyətini təbrik etdilər.

Biləxirə, ordu naminə general Yusifov qayıt qışa və faqət yenə [mənalı] bir nitq iradla, hökumət və millətin orduya qarşı bəyənə-etimadından dolay "Yaşasın hökumətimiz" deyə yüksək səslə hökumət və millətə bəyənə-təşəkkürdə bulundular. Gənc ordumuzun həqiqətən şəyari-təhsin olduğunu bu gün ətrafı etməyən bir adam qalmadı.

Əzəri türkləri bəbəllərini yadırlarından fəramuş etmədikləri [yadırlarından çıxarmadıkları] gün kimi əşkar idi.

Gənc əsgərlərin hərəkəti bir elektrik qüvvəsi kimi idi, bir komanda verilsə, bir tənə-vahid kimi qitəat [hərbi hissələr] komandanı qəbul edirdi.

Həqiqətən, ordudaki nizam türk xalqını sevindirirdi. Bir çoxları şadıqlarından ağlayırdılar, "Yaşasın qəhrəmanlarımız" sədaləri asimana yüksəlirdi.

Bundan sonra rəsmi-keçid mərasiminə başlandı. Əsgəri məqsəti qarşısında təqdimlə kaməli-nəzəm və nizəmlə keçərək Rəisi-vükəllərin "Mərhəbə, əşması" mürciatına qitəat bir səslə "Yaşasın" deyə cavabla bulunaraq qəhrəmanənə bir surətdə keçirdi.

Əsgərləri xalq qışlalarına [kazərmələrə] qədəər təşyə etdi [yola səhərdi].

Bundan sonra küçələrdə çalğı və məhnlərlə dəstə-dəstə xalq dolaraq bir-birlərini təbrik edirdilər.

Axşam səhər xüsusi bir şəkli almıdı, nerəyə baxarsan qıraqban edilmiş, çalğı çalınırdı. Bulvarda musiqi tərənnümü edir, Dövləti Teatrda [Dövlət Teatrında] Hacıbəyli Qardaşlarının Müdiriyyəti tərəfindən "Leyli-Macnun" opera tamaşası verildi. Təməsədən əvvəl Piri Mürşidzadə canabları nitq irad edərək Füzuli həzrətlərinin ərsilə təfsirlə, vətən və millətə olan məhəbbəti söylədi.

Fəhlə Klubunda "Hümmət" firqəsi tərəfindən mitinq konsert tərtib verilmişdi. Burada bir çox nitqlər nitqlər irad edərək fəhlələri müzzəmm bayramla təbrik etdilər.

Gecə sabəba kimi küçələrdən çalğı, "Yaşasın" kəsilməyirdi. Cəmələrdə fığurəyə əhsən veriliirdi, nitqlər irad edilərək xütbələr oxunurdu.

Bugünkü bayramla bu gün yz sənədən ziyadə başına qara örtmüş Şirvan xanlarının paytaxtı Bakı qaranı götürərək al duvaq örtüdü.

Mayın ayının 28-də Mirzəgə Sükürovun sədəratı ilə və Yusif Quliyevin katibliyi ilə Posta və Teleqraf Xidmətlərinin İttifaqında Azərbaycan hökumətinin sənəyi-dövrriyyəsi [ildönümü] münasibətilə vəqəə olan iclasda kəsərti-ərə [səs çoxluğu] ilə qət olundu ki, bərvəchi-zir [şağıdakı kimi] teleqraf göndərilsin:

"Bakı, Rəisi-vükəlayə, surətleri Posta və Teleqraf nəzirinə və Parlaməntə rəisə."

Bu gün Azərbaycanın sənəyi-dövrriyyəsi, yövmini-sədəti münasibətilə biz posta və teleqraf xidmətlərini cənəbinə bəhsə almaq üzrə bütün dünümləri təbrik etməklə bərabər, lüzümü gəldiyi zaman kəndi vəziyyətinin fəsinəndə maddə [başqa], əldə silah olaraq hər bir deniklərinə və hökumətimizin başda düşmənlərinin önünü almıqda bir qətra qanımız qalanəndək həziə olmağımızı tələb edirik."

Həman iclasda qət olunur ki, yuxarıdakı teleqrafdan məaddə, sabiq Posta və Teleqraf naziri Aslan bəy Şəfərküldü canablarına bir təbrik teleqrafı çəkilsin. Teleqrafın məzmunu böylə idi:

"İşbu tariximizdə qayıt qiymətli və müntəzan [təntənəli] gün münəsbətilə zati-dəllərini təbrik etməklə bərabər, cənəblərinizin Posta və Teleqraf Nazirlik vəziyyəsinə ifa etdikləri zaman məzkur [deyilən] Nəzarətdə millət uğrunda göstərdiyiniz fəaliyyətlərdən nəşi [ətrü], biz posta və teleqraf xidmətçiləri zati-dəlləriniyə səminiməyət izhar edir və həzrəti-Həqədən cəvən cümhuriyyətimizin başda Nəzarətlərdən sizin kimilərin misalının çox bulunmadığını istisrah [ərzü] edirik."

Azərbaycan Posta və Teleqraf Müsəlləman Xidmətçiləri İttifaqı"

KÖNÜLLÜLƏR VƏ AZƏRBAYCAN CÜMHURİYYƏTİ

Sırağəğün Dərbənddən Bakıya Dərbənddən olan Könüllü ordunun iki əfsəri varid olmuşlardır [gəlməşlərdir]. Bakıda qəzetə mühərrirlərindən birisi ilə bunlar müsəhləbə edərəkən qəti surətdə bəyən etmişlər ki, Könüllü ordunun Azərbaycanca qarşı heç bir təcəvüzkarənə məqsədi yoxdur. Azərbaycan sərhədini könüllülər keçmişlər deyə şəhər olan [yayılın] xəbərlərin həpsi yalan və böhtandır. Afsərlərin sözüinə görə, bu günlərdə Dərbənddə olan könüllü qoşunların komandanına Denikin tərəfindən qəsid bir məktub gətirilmişdi. General Denikin divanı-hərba [hərbi məhkəməni] vermək, sair tən-bəhlər hədəsi ilə əmr edir ki, heç bir halda Azərbaycan ilə ittifəqə yöl verilməsin. General Denikinın xüsusi heyəti ingilislərin iştirakı ilə Azərbaycanla Azərbaycanca bolşeviklərə qarşı istifadə edilməsi bərsində müzakirətilə bulunacaqdır. General Denikin məktubun axırında deyir: İndiki şərait altında ruslar məhəbbətkarənə bir surətdə rəftar edən Azərbaycan ilə yeni cəbhə açmaq əbdiyyən təhəmmül ediləcək [düzülcək, qəbul ediləcək] şey deyildir.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

- Bir neçə gün bundan əqədm [qabaq] Mircəral nəm [adlı] bir şəxs qətl edilmişdi. Polis tərəfindən ittiqaz edilmiş tədəbir [görmüş tədbirlər] sayəsində Əliverdi nəm təvfiq [həbs] edilmişdi. Sırağəğün məzkur [adi çəkilən] Əliverdi müfəttişlikdən aparıldığı vaxt üçüncü müfəttişlik dairəsində müəhlifə millisiyalılarından qəcməq tarən dörd qursunla millisiyən tərəfindən qətl edilmişdir.

- Dərbənddən yeni varid olmuşların [gənlənlərin] dedik-

lərinə məbni [əsasən], oraya gəlmiş 200-dək Könüllü ordu kazakları Dərbənddən çıxıb gətmişlərdir.

Vapor vürüdu

Sırağəğün Krasnovodskdan bir vapor qəçqınlar varid olmuşdur. Qəçqınların dediklərinə görə, bolşeviklərin Aşqabad üzərinə hərəkəti gün-gündən müvəffəqiyyət kəşb etməkdədir. Krasnovodskda əhəli arasında həyəcan vardır.

Elmi kinematograf

Bakı İbtidai məktəblər müttəəllimlərinə [şagirdlərinə] yardım edən Cəmiyyətin heyəti hər həftə şəşənbə [çarşənbə axşamı] günləri "Rekod" teatrosu binasında elmi kinematograf tərtib verir. Şəşənbə günü iyun ayının 3-də tamaşaya qoyulacaq: "İsti məmləkətlər".

Tamaşa başlanacaq: birinci növbə səhər saat 11-də, ikinci növbə saat 12-də.

Bilet qiyməti: uşaqlar 2 manat, böyüklər 3 manat, loja 20 manat.

İtaliya heyətinin əzimatı

Pançənbə [cümə axşamı] günü mayın 29-da İtaliya heyəti İran şahı sarayındakı İtaliya səfiri-fövqəladəsi sənyor De-Vitta başda olmaq üzrə "Evelina" paroxodu ilə Bakıdan Ənzəliyə hərəkət və əzimat etmişdir [yola düşmüşdür].

Ticarət iskaləsinin təslimi haqqında İngiltərə mənəblərindən biza xəbər verirlər ki, Bakı Ticarət iskaləsi bu yaxınlarda Azərbaycan Hökuməti ixtiyarına təhvil və təslim ediləcəkdir. İngiltərə arkanı-hərbi [qərəgəhi] bu barədə müəyyən qərarə gəlməşdir.

Məvərayi-Bəhri-Xəzər cəbhəsində

"Evelina" paroxodundan alınan xəbərlərə görə, bu günlərdə Məvərayi-Bəhri-Xəzər cəbhəsində bolşeviklərin qoşunları hücumə keçərək cəbhəni yarmış və Könüllü ordunu ricatə [geri çəkilməyə] məcbur etmişdir. Bolşeviklərin irəliyə hərəkət etmələrinə maneə olmaq üçün Staro-Tereçni mövqiyindən [stansiyasından] Təzəşəhərə külli miqdarda könüllü dəstələri göndərilmişdir.

Fəhlə Konfransı təşkil

Siyasi dairələrdə qərarədd edildiyinə görə, bu yaxınlarda Bakıdakı Fəhlə Konfransının yenidən təşkil edilməsinə lüzüm görülmüşdür. Bununla Bakı və ətrafında yaşayən ümum fəhlələrin həman konfransda iştirak etmələrinə imkan verəcəkdir.

Yeni qəzetə

Bu gündən etibarən Bakıda gündəlik "Bakinskaya jizn" ("Bakı həyatı") adında bir qəzetə intişarə başlayacaqdır.

Müsəlman xanımlarına məxsus vəqəon

Bakı ətrafı və Madən dairəsində yaşayən fəhlələr Türk Ədəmi-Mərkəziyyət firqəsi "Müsavat" komitəsinə mürciatən rica etmişlər ki, Bakı-Səbuncu-Suraxanı dəmyöl qətlərindən müsəlman xanımlarına məxsus bir vəqəon verilsin. Çünki çox vaxt vəqəonlarda yer olmadığından, müsəlman xanımları böyük əziyyət və zəhmətdə düşürlər.

Könüllü orduya qarşı

Bəlxənin mərkəzi mədənlərin müsəlman əmələləri [fəhlələr] böyük bir mitinq tərtib edib Könüllü ordunun Dağıstan üzərində hərəkətinin müzakirə nəticəsində qət etmişdir ki, hökumət tərəfindən bu barədə ciddi tədbirlər ittiqaz edilməsi [tədbirlər görülməsi] və eyni zamanda İngiltərə komandanlığının həman məsələdə kəndi mövqə və rəyinin müəyyənə və bəyən edilməsi tələb edilsin. Bununla bərabər, əmələlər bütün qüvvələri ilə Azərbaycan istisqiliyyətinin son nəfəslərinə qədəər müdafiə və müəhlifə edəcəklərinə yəmin etmişlərdir.

FƏHLƏ HƏYATİ

Mayın 24-də şənbə günü saat 3-də mədən dairələrində olan "Müsavat" firqəsinin idarəsində Səbuncu-Bəlxəni və bütün ətraf mantaqəqlərin türk işğılərinin Mirzəgə Kərimzadənin sədəratı altında ümumi və izdihamlı icası vəqəə oldu, zeydləki [şağıdakı] məsələlər müzakirəyə qoyuldu:

- Naxçıvan və Şərrur qəzalarının Ermənistanə ilhaqı [bir-ləşdirilməsi] xüsusundadır;
- 28 Məy bayramı;
- Türk fəhlələri üçün gəca kursları;
- Tətil ayamı [günləri] məvəciblər;
- Kollektiv məsələsi;
- Parlamən üzvlərinin iclaslara gəlməmələri bərsində;
- Bakı Neft Cəmiyyəti mədən əmələlərinin nümayəndəsi yoldaş Yaqub Əbdirizadənin mərəzuəsi.
- Birinci məsələ haqqında qərar alınır ki, "Azərbaycan" türkcə vəqəə vasitəsilə elan olunsun ki: "Arəzbəy simalında və şimal-şərqində bulunan Şərrur və Naxçıvan qəzalarında yaşayən 1 ½ milyona bəliq [çotən] türk-islam kütləsi zənciri-əsərdədən yenilə xətilə ulduz əzadə nəfəs almıqda başlənmiş ikən əvvəlcəni əsərdədən daha qəti bir əsərt zəncirinə məhkum etmək, aqıq təbirlə xunxar [qanıqən] və cəllədlərin qanlı xəncərlərinə tövdi etmək [tapşırmaq] siyasetinə bütün Səbuncu və Bəlxəni mədənləri türk əmələləri etiraz edir və Zəaqfəziyədə olan Müttəfiq komandanlığın nəzəri-diqaqətini bu kimi əşkar bir ədalətsizlik nəticəsindən törənə biləcək sui [mənfə] hallara cəlb edirik."
- İkinci məsələ bərsində bayram xüsusundə qərar qoyulur ki, hökumətin bənzəqizirlərinə təbəşən [səncəməmə təbə olaraq] "Müsavat" firqəsinin Mərkəzi Komitəsi vasitəsilə iki gün əvvəl düstürləməllər [təlimatnamələr] tələb etmək.
- Türk əmələləri üçün gəca kursları açmaq bərsində qərar qoyulur ki, "Müsavat" mərkəzi idarəsi vasitəsilə Məarif Nəzarətinə mürciat edib, 9 nisan [aprel] tarixi ilə verilmış ərizədə göstərilən məhəllərdə [yerlərdə] təzliklə fəhlələr üçün kurslar açılması istidəsində [xəhisində] bulunmaq.
- 6 mayda elan olunan siyasi tətildə müsəlman fəhlələrinin iştirakı olmadığından, məvəciblərinin verilməsi üçün Məsəl Nəzarətindən [Əmək Nazirliyindən] mədəncilərə icraiyi-nəvqəy etməyi təkrar tələb etmək.
- Kollektivni qədoqovur [Kollektiv müqəvilənin] qəbul edilmış mədəllərini qəzetlərdə elan etməyi Məsəl nəzirindən tələb etmək.
- Məbus əfəndilərin Parlamən iclaslarında hazır olmadıqlarını nəzərə alaraq, "Azərbaycan" qəzetəsi vasitəsilə məbulsərə zeydləki [şağıdakı] surətdə mürciat etmək qərarə alındı:

"Möhtəram məbuslarımız! Bu kimi nazik [həssas] bir məvqədə əzəri-türk millətinin müqəddəratını zəimnizə [öhdənizə] aldığınız halda, şü müqəddəratını iqi saatlıq bir həvəyi-nəfsə [nəfisiznin həvəsində] fəda etməni şəyənəyən və təəssüf [məyusluq və təəssüf doğuran] bir halda, özünə-dəvəvə oladığınıq məsuliyyəti nəzəri-diqaqətini cəlb edirik."

7) Bakı Neft Cəmiyyəti əmələləri tərəfindən Yaqub Əbdirizadənin; məzkur mədənlərdə bulunan rus əmələləri müsəlman əmələlərinə mədam ki, siyasi tətilərdə ruslarla iştirak etməyəcəklər olarsa, onların əleyhinə iqdəmətdən [addimlər atmaqdan] çəkinməyəcəklərini ittilə birlə [xəbər verməklə], komissiyon müəhlirəni, sandıqçılarındaqı mərəzuətə paranı, iki ədəd hürriyyət bayrağı aldıqlarına dair müstəsin eşidə qərar qoyur ki, bu əhvalatı təzliklə dedib, Mərkəzi "Müsavat" firqəsinə mürciat etməsini ösünə havələ edirik.

AZƏRBAYCANDA

Yaylağa köçmək

Yəvləxdən teleqrafıa xəbər verirlər ki, mayın 26-da 500 evdən ibarət Alpout Boyşəhmədi cəməati Məraçən, Qaradığı, Həsən



Məktublar: problemlər, rəylər, təkliflər...



● QAYĞI

Müraciətim cavabsız qalmadı

Oğlum Əli Ələsov 1995-ci ildə Goranboyun Tatarlı kəndində anadan olmuşdur. Azərbaycan Ordusunun leytenantı olan oğlum Vətən müharibəsi zamanı Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbəsində igidliliklə döyüşüb.

Oktyabrın 6-da Ağdərə istiqamətində gedən döyüşlərdə qəhrəmancasına şəhid olub. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif edilib.

Vətənin bütövlüyü naminə canını fəda edən oğlumun qız övladı yadigar qalıb. O, anası ilə Tatarlı kəndində yaşayır. Lakin küçələri yararsız vəziyyətdə olduğu üçün mən rayon icra hakimiyyətinə müraciət etməli oldum. Müraciətim cavabsız qalmadı. Şəhid ailəsinin yaşadığı küçədə Səfərkürd bələdiyyəsi abadlıq işlərini həyata keçirir. Yol hamarlanaraq qum-çınqıl döşəndi.

Hörmətli redaksiya! Bu işdə əməyi olan hər kəsə şəhid ailəsi adından minnətdarlığımı bildirirəm.

*Aydın ƏLƏSOV,
Goranboy rayon Tatarlı kəndinin sakini,
şəhid atası*



● MİNNƏTDARLIQ

Qışda yol sarıdan problemimiz olmayacaq

Daşkəsəndə qış olduqca sərt keçir. Yağın qar və yağış yolları keçilməz hala salır. Bizim Pirverdiklər və Tapan kəndləri də qışda yol sarıdan problem yaşayırdı.

Kənddə keçirilən səyyar görüş zamanı sakinlər həmin məsələni qaldıraraq, tədbirlər görülməsini xahiş etdilər. Sağ olsunlar, qısa vaxtda tədbir görüldü. RİH başçısının tapşırığı ilə yollarda yaranmış çökəklər doldurularaq çınqıl döşəndi və qısa vaxtda hamarlanaraq qaydaya salındı. İndi nəqliyyat vasitələri həmin yolda rahat və maneəsiz hərəkət edirlər. Bundan başqa, yolboyu suötürücü arxlar da təmizləndi ki, sel suları yola ziyan vurmaz.

Hörmətli redaksiya! Kənd sakinlərinin sözüni eşidib tədbir gördüyü üçün Yol-İstismar İdarəsinin kollektivinə minnətdarlığımızı bildiririk.

*Salman MƏSİMOV,
Daşkəsən rayon Pirverdiklər kəndinin sakini*



● İDMAN

Uşaqların arzusu yerinə yetirildi

Sumqayıt şəhərində uşaqların və gənclərin sağlam böyüməsi, onların idmana marağının artırılması istiqamətində növbəti uğurlu addım atılıb. Şəhərin Saməd Vurğun küçəsində yerləşən ərazidə yeni ministadionun salınmasına başlanılıb.



Sumqayıt Bələdiyyəsinin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən layihə çərçivəsində ərazidə abadlıq və yenidənqurma işləri görülür. Meydanca müasir standartlara uyğun olaraq qurulur, təhlükəsizlik və rahatlıq nəzərə alınır. Bu təşəbbüs Sumqayıtın müxtəlif yaş qruplarından olan sakinləri tərəfindən razılıqla qarşılanıb.

Layihənin yaxın günlərdə başa çatdırılması planlaşdırılır. Sumqayıt Bələdiyyəsi isə bu kimi sosialyönümlü təşəbbüsləri gələcəkdə də davam etdirməyi qarşısına məqsəd qoyub.

*Elçin NƏSİROV,
Sumqayıt şəhər sakini*

● FAKT

Təmizliyi hamılıqla qorumalıyıq



H.Zərdabi prospekti



308 sayılı tam orta məktəbin qarşısı



Bəzən şəhərin küçələrində gəzərəkən ayaqlarımızın altına səpələnmiş siqaret kötlükləri, ətrafa dağılan zibil torbaları, hətta gecənin bir aləmində kiminsə balkonundan atılmış tullantılarla rastlaşıyıq. Bu mənzərə təkcə şəhərin görünüşünü korlamır, həm də bəzilərinin sanitar mədəniyyətsizliyini göstərir.

Zibilləri küçəyə atırlar düşünmürlər ki, onların kiçik hesab etdikləri tullantı təbiətdə illərlə parçalanır, torpağı, suyu çirkləndirir. Zibil torbasını binanın qarşısına atan, hətta gecə-gündüz demədən balkonundan tullayan adam başa düşmür ki, bu davranış təkcə ekoloji yox, həm də mədəniyyət problemidir. Şəkildə gördüyünüz kimi, telefon köşkünün ətrafını zibil poliqonuna çevirən



M.Həsənov küçəsi

virənlər, üroyı istədikləri yerə zibil torbalarını, su qablarını atırlar qarşı susunluq göstərsək,

etiraz etməsək, bu cür hallar daha geniş miqyas alacaq. Ona görə də mədəni cəmiyyətdə yaşamaq istəyiriksə, ilk növbədə əməlimizlə başqasına nümunə olmalıyıq.

Unutmayaq ki, təmizlik təkcə kommunal işçilərinin vəzifəsi deyil. Küçə, park, həyətimiz ortaq evimizdir. Bu evi çirkləndirənlərə laqeyd qalmaq, onları sözlə, baxışla, mövqeyimizlə ictimai qınağa çəkmək hər birimizin borcudur. Çünki nə qədər gözəl binalar tikilsə də, nə qədər yeni parklar salınsa da, mədəniyyətsiz davranışlar dəyişməyincə, küçələrimiz heç vaxt həqiqətən təmiz olmayacaq.

İctimai qınaq cəmiyyətin mədəniyyət dərslidir. Gəlin elə edək ki, heç kəs bu dərsə ehtiyacı olmasın.

*N.ƏSGƏROVA,
İ.BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"*

● İSTİRAHƏT

Yaxşı ki, dəniz var, amma, gəlin, onun qədrini bilək

Yay başlayan hər kəsi düşündürən məsələlərdən biri istirahətin normal təşkili. Dəniz sahilində gəzmək, çimərkəndə günəş şüası qəbul etmək, təbiət qoynunda maraqlı günlər keçirmək hamının arzusudur.

Xəzər dənizi sahilində yaşayanlar çimərkəndlərdə istirahətə daha çox üstünlük verirlər. Biz Aran rayonunda yaşasaq da, hər yay vaxt tapıb Sumqayıta gəlir və dənizin yodla zəngin olan havasını alır.

Amma bəzilərimizin istirahət yerlərinə münasibəti başqadır. Yay başlayan dəfələrlə dəniz vannası



qəbul etmək üçün Xəzərin sahilinə yollanmışam. Bəzən qarşılaşdıklarım məni məyus edib. İstirahətə gələn insanlar sahilboyu maşınları

nın səsgücləndiricilərindən istifadə edirlər ki, bu da ətrafdakılara narahatlıq yaradır. Bir söz də deyəndə bizi boricu çıxarırlar.

Bu, bir yana qalsın. Ailəliklə sahile gələn insanlar bəzən burada çay demləyir, kəbab çəkirlər. Olsun, sözümlə yoxdur. Amma yeyib-içəndən sonra bütün tullantıları elə orada qoyub getmələrinə sözümlə var; bu, ən azından sanitar mədəniyyətsizliyi.

Amma bütün bunlara baxmayaraq, yaxşı ki, dəniz var. Gəlin onun qədrini bilək.

*Yaqut BURCALIYEVA,
Göyçay rayon sakini*

● KƏND TURİZMİ

İstirahət yeri düzgün seçiləndə...

Yayda insanlar daha çox istirahətini harada keçirəcək deyə düşünür. Əvvəlki illərdə biz Qusar, Xaçmaz və Xızıda dincəlməmişik və istirahətimiz də pis keçməyib.

Bu dəfə Qubanın Gültəpə kəndinə yollandıq. Düzü, əvvəllər həmişə hotellərdə qalmışdıq. Uşaqların təklifi ilə bu dəfə kənd turizminə üstünlük verdik. Öncədən kirayə evlərlə maraqlandıq və Gültəpədə münasib qiymətə ev kirayələdik.

Kənd turizmi sanki insanı uşaqlıq çağlarına qaytarır. Qaldığımız kənd dağın ətəyində yerləşir. Hər tərəf yaşıllıqdır. Gün-

düzlər isti olsa da, səhər və axşamlar çox sərin olur. Burada xarici ölkələrdən gəlmiş turistlər də var idi. Hamısı belə gözəl təbiətdən zövq aldıklarını bildirdi.

Kənd həyatı insanı səssizlikdən uzaq edir. Ailəliklə birlikdə kəndə keçirdiyimiz günlər xoş xatirə kimi yaddaşımıza həkk oluna- cax. Orada qaldığımız bir həftə ərzində Qubanın tarixi, adamları haqqında xeyli məlumat topladıq, özümüzlə yeni dostlar qazandıq. Kəndin yaxınlığında yerləşən istirahət mərkəzlərini gözəldi və maraqlı bir yay istirahəti yaşadık.

*Həmid QULIYEV,
Quba rayonu*

Astara təndiri dünya rekordlar kitabında

Dünyanın ən böyük təndiri Azərbaycanın cənub qapısı sayılan Astara şəhərindədir. Xəzər dənizinin sahilində, park-bulvar kompleksinin ərazisində qərar tutan bu bərəkət təknəsi 2015-ci ildə inşa edilib.

Hündürlüyü 6,5, eni 12 metr olan təndirin tikintisində körpici və daş əvəzinə əsasən yüngül metal konstruksiyalardan istifadə edilib. Dünyanın rekordlar kitabına düşən, içəri hissəsi üç bölmədən ibarət olan təndirdə indinin özündə yerli mətbəxin yeməkləri hazırlanır və çörək bişirilir.

Astarada təndir düzəltmək işi geniş yayılıb. Pensər kəndində bu peşə nəslədən-nəslə ötürülür. Kənd sakinlərinin əksəriyyəti demək olar ki, təndir düzəltməyin ustasıdır və çox ailənin dolanışığı məhz bundan keçir. Həm də burada hazırlanan təndirlər nazik və yüngül olur, keyfiyyətinə görə seçilir, ən əsası az odunla tez qızır.

Pensər təndirləri artıq dünyanın çox yerində tanınır. Kənddə düzəldilən təndirlər Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan, eləcə də Almaniya kimi ölkələrə göndərilir. Deyilənlərə görə, Rusiyanın müxtəlif şəhərlərinə bəzən bir ayda 10-15 təndir aparılır. Hətta Kamçatkada təndirlərə xüsusi maraq göstərilir. Çünki çörəkbişirmə



sahəsində nə qədər yeniliklər olsa da, təndiri hələlik heç nə əvəz edə bilmir.

Pensər kəndində ilboyu təndir kəsmək olur. Yayda 2, qışda bəzən 7 günə hazır olur. 2-3 saata yığılsa da, qurumağı bir qədər çəkir. Təndirin hazırlanmasına gəldikdə isə bundan ötrü sarı gil və narın çay qumu qarışdırılıb yoğrulur. Həmin qarışıqdan təndir düzəldilir. İlk olaraq təndir üçün 15-20 sm hündürlükdə, 90 sm enində özək yaradılır. 3-4 saat müddətində, o, bir qədər bərkirir. Sonra təndirin hazırlanma prosesi başlanır. Suyu tam çəkilsin deyə hazır təndir hava dəyməyən yerdə qoyulur. Tədricən quruyandan sonra yandırılır. Təndirlərin çoxunun uzunluğu 85 sm, eni isə 1,2 metrə çatır və onlarda birdəfəyə təxminən 30 çörək bişirilir.

Təndirdə hazırlanan çörək, eləcə də balıq, toyuq ekoloji cəhətdən təmiz sayılır, yeyiləndə uzun müddət ləzzəti daima qalır.

Zəfər ORUCOĞLU



Nəzarət gücləndiriləcək

Bakı şəhəri Yasamal rayonu, Yeni Yasamal-1, M.Xiyabani küçəsi, ev 7, giriş 5 ünvanında yerləşən liftlə əlaqədar "Lifttəmir" İstehsalat Birliyinə daxil olmuş müraciət tərəfimizdən araşdırılmışdır.

Məlumat üçün bildiririk ki, qeyd edilən ünvanın lifti 1992-ci il tarixdə quraşdırılıb. Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi Sonayədə İşlərin Təhlükəsiz Gözlənməsi və Dağ-Mədən Nəzarəti Dövlət Agentliyinin mütəxəssisləri tərəfindən 2025-ci ilin aprel ayında lift texniki baxışdan keçirilərək istismarına icazə verilmişdir.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, qeyd edilən ünvandakı lift baxış zamanı 1-ci, 5-ci, 7-ci, 9-cu mərtəbələrə liftin işlək olduğu müəyyən edilmiş, lazımı nizaməsalma, saxlama işləri həyata keçirilmiş və xidməti idarələrə nəzarəti gücləndirmək tapşırılmışdır.

Əlavə olaraq qeyd etmək istədik ki, həmin ünvanda yaşayan sakinlərin liftə görə xidmət haqqı borcu 143 80 AZN təşkil edir.

Dövlət Mənzil Fonduna aid olan liftlərin əsaslı təmiri və yenisi ilə əvəz edilməsi işləmə müddəti nəzərə alınmaqla mərhələlərlə həll edilir.

Lift hal-hazırda istismara yararlı və işlək vəziyyətdədir.

*Xalid ƏLƏKBƏROV,
"Lifttəmir" İstehsalat Birliyinin
baş direktoru*

Yolların işıqlandırılması mərhələli şəkildə təmin olunacaq

"Azərbaycan" qəzetində dərc edilmiş "İstəyirik Qubadan yalnız xoş təəssüratla qayıdaq" sərəlövhəli oxucu məktubunda göstərilən problemin, yəni rayon ərazisində olan istirahət mərkəzlərinə gedən yolların işıqlandırılması məsələsinin həll edilməsi məqsədilə müvafiq tədbirlərin görülməsi barədə rayon icra hakimiyyətinə ünvanladığımız müraciətə tərəfimizdən baxılmışdır.

Məlumat üçün bildiririk ki, "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Programı"nın layihəsində rayonun avtomobil yollarının tikintisi, yenidən qurulması, əsaslı təmiri, işıqlandırılması, iri yaşayış məntəqələrində kanalizasiya sisteminin yaradılması və digər sosial problemlərin həlli üçün müvafiq tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur. Odur ki, rayonda görülməsi nəzərdə tutulan işlər, o cümlədən yolların işıqlandırılması mərhələli şəkildə həyata keçiriləcəkdir.

*Şahin İSRAFİLOV,
Quba Rayon İcra Hakimiyyəti
başçısının müavini,
Sosial-iqtisadi inkişafın təhlili və
proqnozlaşdırılması şöbəsinin müdiri*

Rəsmi məktub göndərilmişdir

Sizin Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə daxil olmuş və araşdırılması məqsədilə idarəyə ünvanlanmış "Qurumaqda olan ağaclara etinasızlıq" məzmunlu müraciətinizə idarə əməkdaşları tərəfindən baxılmışdır.

Sözügedən məsələ ilə əlaqədar qəzetdə paytaxtın küçə və prospektlərində yaşıllıqlara diqqət göstərilməsi, Ələsgər Ələkbərov və Landau küçələrində ağacların baxımsız vəziyyətdə olduğu, aqrotexniki qulluq göstərilmədiyi, solğun və "xəstə" vəziyyətdə göründüyü qeyd edilmişdir.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq sözügedən ünvanda mövcud olan yaşıllıqlara aqrotexniki qulluq göstərilməsi məqsədilə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyinə rəsmi məktub ünvanlanmışdır.

*Qafar AĞAYEV,
ETSN 11 saylı Regional Ekologiya Təbii Sərvətlər İdarəsinin rəisi*





Misli Premyer Liqasının yeni mövsümü start götürdü

Dünən Misli Premyer Liqasında 2025/26 mövsümü start götürüb.

Çempionatın açılış matçında bu il elitaya yüksələn komandalar üz-üzə gəlib: Yevlaxın "Karvan" klubu Şamaxıda "Qəbələ" ilə qarşılaşıb. Gərgin və maraqlı mübarizə şəraitində keçən oyun 1:1 hesablı heç-heçə ilə başa çatıb. Görüşün baş hakimi Əliyar Ağayev olub.

Qarşılaşmada qolları Domi Massumo və Murad Musayev (avtoqol) vurublar.

Xatırladaq ki, 12 komandanın iştirak edəcəyi çempionat 3 dövrədən və 33 turdan



ibarət olacaq. Turun növbəti oyunlarının təqvimini təqdim edirik:

16 avqust (şənbə)
17:00. "İmişli" - "Turan Tovuz"
Şamaxı şəhər stadionu

20:00. "Neftçi" - "Şamaxı"
"Neftçi Arena"
17 avqust (bazar)
20:30. "Sumqayıt" - "Kəpəz"
Mehdi Hüseynzadə adına Sumqayıt şəhər stadionu
19 avqust (çərşənbə axşamı)
20:00. "Zirə" - "Araz-Naxçıvan"
Zirə İdman Kompleksinin stadionu
Qeyd edək ki, ilk turun "Sabah" - "Qarabağ" matçı təxirə salınıb.

"Azərbaycan"

BEYNƏLXALQ HƏYAT

Anaların fəryadı: "Uşaqlarımız ölür"

Sudanın qərbində mühasirədə olan Faşer şəhərində ərzaq tükəni. Qıtlıq ərzaq qiymətlərinin o qədər artımına gətirib çıxarıb ki, əvvəllər bir həftə xərclənən pul indi ancaq bir günə çatır. Beynəlxalq humanitar təşkilatlar şüni şəkildə yaranmış aclığın münafişə aktorları tərəfindən müharibə silahı kimi istifadə edildiyini bildirir və baş verənləri kəskin şəkildə pisləyirlər.

Sudan ordusu və RSF üsyançıları iki ildən artıqdır ki, döyüşür.

2021-ci ildə hərbi çevriliş nəticəsində 30 ilə yaxın hakimiyyətdə olan Prezident Ömər əl-Bəşir ölkə başçısı postundan devrilib və silahlı qüvvələrin ovaxtkı komandanı general Əbdülfəttah əl-Burhan faktiki dövlət başçısı olub. Lakin tezliklə onunla müavinini və RSF komandiri general Mohamed Hamdan Daqalo arasında münaqişə yaranıb və bu münaqişə 2023-cü ilin yazında vətəndaş müharibəsinə çevrilib.

Qərbi Darfur bölgəsində yerləşən Faşer özünü cəbhənin ən qaynar hissələrindən birində tapıb. Şəhərin mühasirəsi 14 aydır ki, davam edir. Bu şəhər Sudan ordusunun Darfurdakı son qalasıdır, lakin RSF qüvvələri təzyiqlər artırır. Məlumat görə, bu həftə şəhər uğrunda gedən döyüşlər bütün münaqişə dövrünün ən intensiv savaşılarından birinə çevrilib.

Üsyançılar bu ilin əvvəlində paytaxt Xartuma nəzarəti itirdikdən sonra Faşer şəhəri-

nin mühasirəsini keyli gücləndiriblər. Hərbi əməliyyatlar nəticəsində ölkəni türk etmiş insanların bərbad şəraitdə yaşadığı qaçqın düşürgələrində vəba xəstəliyinin baş verməsi aclığa səbəb olub.

Hazırda ən çıxılmaz vəziyyət Sudanın qərbində və cənubundadır. Ordunun üsyançılardan böyük əraziləri geri aldığı ölkənin şimal və mərkəzi bölgələrinə ərzaq və tibbi yardımlar gəlməyə başlayıb. Faşerdəki yeməkməxanaya araxis jımxı olan ambazdan hazırlanmış sıyıq üçün gələn qadınlar deyirlər ki, əvvəllər onunla ancaq mal-qara bəslənirmiş. İctimai yeməkməxananın müdiri deyir ki, bəzən hələ də sorqo (taxıl növü) və ya dər tapa birlirlər, amma çoxdan un, çörək yoxdur. "İndi o həddə çatmışdır ki, ambaz yeyirik. Allah kömək olsun, bazarda başqa almağa heç nə yoxdur", - deyər o əlavə edib.

BMT münaqişə tərəflərini ərzaq karvanlarının şəhərə daxil ola bilməsi üçün humanitar fasilə yaratmağa çağırır. Təşki-



latın xüsusi nümayəndəsi Şeldon Yett bu həftə yenidən müharibə tərəflərindən beynəlxalq hüquqa hörmət etməyi tələb edib. Ordu artıq yük maşınlarının hərəkətinə icazə verib, lakin BMT hələ də RSF-nin rəsmi qərarını gözləyir. "Sərhədsiz reportyorlar"ın məlumatına görə, üsyançılar atəşkəs rejimindən hökumət ordusunun Faşerdəki bölmələrinə ərzaq və sursatların çatdırılması üçün istifadə olunacağını bildirirlər.

Həkimlərin dediyinə görə, aclıqdan ölənlər də olub. Dəqiq statistikə yoxdur, lakin bir regional səhiyyə rəsmisi istinadən hazırlanan hesabatda təkcə keçən həftə 60-dan çox insanın aclıqdan öldüyü bildirilir. Sudanda fəaliyyət göstərən beynəlxalq QHT-lər bu həftə təcili bəyanat yayaraq bildiriblər ki, davamlı hücumlar, humanitar yardımın qarşı-

sının alınması və kritik infraqururta hücumlar mülki əhalini aclıq, qorxu və yorğunluqdan sındırmaq üçün düşünülmüş strategiyaları nümayiş etdirir. Buna baxmayaraq, yüz minlərlə insan son aylar Faşerdən və ətraf ərazilərdən qaçmağı bacarıb. Onların bir çoxu aprel ayında RSF qüvvələri tərəfindən olə keçirilən Faşer şəhərinin kənarındakı Zəməm qaçqın düşürgəsindən gəlib.

Düşürgələrdə həyat daha təhlükəsizdir, lakin oradakı insanlar səhəliklərdən əziyyət çəkirlər. Bunlardan ən təhlükəli Sudanda yüzlərlə insanın ölümünə səbəb olan vəba xəstəliyidir. Xəstəliyə çirklisə səbəb olur. Su təchizatı sistemi sürədən çıxıb, hazırda yağışlı mövsümlə əlaqədar baş verən daşqınlar vəziyyəti daha da gərginləşdirir.

İspaniyada tətıl başlayıb

İspaniya hava limanlarında İrlandiyanın büdcəli Ryanair aviaşirkətinin uçuşlarına xidmət göstərən Azul Handling şirkəti tətılə başlayıb. Avqustun 15-də başlayan və 3 gün davam edəcək aksiya tərəflər arasında razılaşma olmadığı halda ilin sonuna qədər davam edə bilər.



İspaniya Nəqliyyat Nazirliyi tətılın səyahət edənlərə təsirini azaltmaq üçün hava limanlarında minimum səmərəni xidmət səviyyəsinin avqust ayında həm daxil, həm də beynəlxalq uçuşlar üçün 76-87 faiz arasında olacağını açıqlayıb.

Həmkarlar ittifaqı tətılə səbəb kimi müəmmadi olaraq yarım ştatlı əməkdaşların işə götürülməsi, müəyyən edilmiş iş saatlarının yoxluğu, məcburi və vaxtından artıq əmək rejimi ilə bağlı sabit iş şəraitinin olmaması kimi səbəblər göstərib.

Tətıl Madrid, Barselona, Kanar adaları və Balear adaları da daxil olmaqla Ryanair-in xidmət göstərdiyi İspaniyanın bütün 24 hava limanını əhatə edir.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmatbuat yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat



Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Fransa tökdüyü qanlara görə səhvini anlayıb üzr istəməlidir

Çox da uzağın söhbəti deyil. Cari il yanvarın 6-da Fransa Prezidenti Emmanuel Makron "Səfirələr Konfransı 2025" tədbirindəki çıxışında Azərbaycanı ölkəsinin dənizası ərəzilərində müdaxilə etməkdə günahlandıraraq demişdir: "Fransa son aylarda bir çox dənizası ərəzilərində, xüsusilə də Yeni Kaledoniya da Azərbaycan tərəfindən qəbulədlməz müdaxilələrlə üzləşib. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa və Ermənistanə dəstəyimizlə bağlı bizimlə fikir ayrılıqlarını bununla aradan qaldıra biləcəyini düşünür".

Prezident İlham Əliyev fransalı həmkarının Azərbaycan barədə səsləndirdiyi ittihamlara münasibət bildirərək "cəfəng" adlandırmışdı. "Görünür ki, cənab Makron Azərbaycanı yaşaya bilmir. Onda hansısa belə bir maniyə yaranıb və bütün günahlarını bizim üstümüə atmaq istəyir".

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı qələbəni, müharibədən sonra baş verən siyasi proseslər zamanı Prezident İlham Əliyevin göstərdiyi qətiyyət və prinsipiallığı qəbul etmək istəməyən rəsmi Paris ölkəmizə qarşı kin, nifrət dolu, əsassız qətnəmələr qəbul edirdi. Elə zənn edirdilər ki, bununla Azərbaycana təzyiq edərək istədiklərinə nail olacaqlar. Hikkəsindən nə danışdığınımı fərqləndirə bilməyən Fransa kimi bir dövlət rəhbərlik edən şəxsinki bir məqsədi var idi: yerli-yersiz Azərbaycanı ittiham etmək. Lakin dünyada baş verən geosiyasi hadisələr, ölkəmizin beynəlxalq arenada artan nüfuzu, siyasi mövqeyi və iqtisadi gücü, eləcə də ədalətli mövqeyi ilə razılaşmağı dikətə edirdi. Regionda öz global maraqlarını qorumaq istəyən Fransa və hər hansı dövlət, nəhayət, anlamalıdır ki, Cənubi Qafqaz siyasətində söz sahibi Azərbaycandır. Rəsmi Bakının razılığı olmadan, yaxud ölkəmizə qarşı hər hansı formada təzyiq edib regionda uğur qazanmaq mümkün deyil. Son zamanlar bunu başa düşən rəsmi Parisin ölkəmizə qarşı davranışlarında ciddi olmasa da, bəzi dəyişikliklər sezişləməkdədir.

Fransanın Bakıdakı səfirliyi Vaşinqtonda Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunan sülh razılaşmasına səfirliyin "X" hesabında paylaşımla edərək münasibət bildirib. Qeyd olunur ki, "Fransanın Bakıdakı səfirliyi Vaşinqtonda Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunan sülh razılaşmasını alqışlayıb". Fransanın rəsmi mövqeyində daha bir diqqətçəkən məqam isə rəsmi Parisin hələ də müstəmləkə altında saxladığı bəzi xalqların azadlıq hüququnu tanımasıdır.

İyulun 2-dən Parisdə Yeni Kaledoniyanın gələcək statusunun müəyyənəşdirilməsi məqsədilə Fransa hökuməti, müstəqillik tərəfdarları və ələhdarları arasında baş tutan yüksək səviyyəli sammit iyulun 12-də tərəflər arasında Yeni Kaledoniyanın gələcəyi ilə bağlı razılaşmanın imzalanması ilə nəticələndi. İşin maraqlı tərəfi budur ki, danışıqlarda Fransa Prezidenti Emmanuel Makron şəxsən iştirak edib. Makron nəhayət, etiraf etmək məcburiyyətində qalıb ki, Yeni Kaledoniya da problemlərin kökündə rəsmi Parisin səhv siyasəti dayanır. Sözsüz ki, Yeni Kaledoniyanın qazandığı uğurda Azərbaycanın, xüsusən də Bakı Təşəbbüs Qrupunun rolu danılmazdır. Prezident İlham Əliyev bu təsisat haqqında belə demişdir: "Azərbaycan cəmiyyəti artıq öz mövqeyini ortaya qoyub və Bakı Təşəbbüs Qrupunun fəaliyyəti ildən-ilə genişlənir, böyüyür. Əgər bu proses müəyyən səbəblər üzündən başlamışdırsa, bu gün bu, artıq həyatımızın bir parçasıdır. Bu



xalqlar faktiki olaraq heç bir kütləvi informasiya vasitələrinə çıxış əldə edə bilmirlər. Onlar hədələnilir, onlara qarşı ədalətsizlik bir qayda olaraq artıq özünü təsdiqləyib. Onların müdafiəsinə qalxmıq istəyən tərəflərin, təşkilatların sayı da çox azdır. Bu müstəmləkəçilik praktikası davam edə-nə qədər biz o xalqların yanında olacağıq". Azərbaycan azadlığı uğrunda mübarizə aparan xalqlara haqq səsinə dünyaya çatdırmaq üçün tribuna verməklə ədalətli olduğunu bir daha təsdiq etdi.

Proses isə davam etməkdədir. Dünyada baş verən son global proseslər Emmanuel Makronun Kamerunun müstəqillik mübarizəsi dövründə Fransanın bu ölkədəki repressiv zorakılıqlardakı iştirakını rəsmi şəkildə etirafına səbəb olub.

2025-ci il iyulun 30-da Kamerun Prezidenti Pol Biyaya ünvanladığı, avqustun 12-də ictimaiyyətə açıqlanan məktubda həmin ölkənin müstəqilliyindən əvvəl və sonra, - 1945-1971-ci illər arasında, - bu ölkədə aparılan kolonial müharibədə Fransa Prezidenti Emmanuel Makron ölkəsinin rolunu və məsuliyyətini rəsmi şəkildə tanıdığını qeyd edib. Makron məktubunda Fransa kolonial hakimiyyətinin və ordusunun 1956-cı il dekabrın 30-31-də Ekitə kəndində baş vermiş qətləmi qeyd edir. Bu hadisə zamanı Fransa kolonial qüvvələri tərəfindən onlarla

mülki şəxs və UPC (Union des Populations du Cameroun) üzvü qətlə yetirilmişdi. Makron həmçinin Kamerunun müstəqillik liderlərindən Ruben Um Nyobeni və digər üç rəhbərin Fransa hərbi əməliyyatları nəticəsində öldürülməsini də qəbul edir. Bu, Fransa-Kamerun tarixi komissiyası çərçivəsində tarixçilərin apardığı araşdırmaların nəticəsidir. Bununla belə, 1960-cı ildə Cənəvrədə zəhərlənərək öldürülən digər tanınmış anticolonial lider Feliks-Rolan Mumye ilə bağlı məsuliyyət məsələsində Fransa tərəfi hələlik yeni dəlil ortaya qoymayıb. Makron Fransa-Kamerun tarixçilərinin yaradılacağı bildirib. Bu komitenin məqsədi kolonial dövrün tam şəkildə araşdırılması və tarixi ədalətin bərpasına töhfə verməkdir. Fransa tərəfi bu təşəbbüsü ələmətdər irəliləyiş kimi qiymətləndirir.

İnkərolunmaz faktıdır ki, Fransa çoxillik Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi dövründə birmənalı olaraq təcavüzkar dəstəkləyib. Qarabağda separatçı rejimin yalnız müdafiəçisi yox, həm də separatçı rejimin silahlı dəstələrini ən müasir silah-sursatla təmin edib. İnanmaq istərdik ki, minlərlə insanın ölümü ilə nəticələnən müharibə və tükülən gühahsız qana görə Fransa səhvini anlayıb üzr istəyəcək.

Elsən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun rəhbərliyi və kollektivi Baş Prokurorluğun veteranı

VAHİD ƏKBƏROVUN

vəfatından kədərəndiklərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəsissatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

azreklam@mail.ru



www.azerbaijan-news.az



Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3824

Sifariş 1679

Qiyməti 60 qəpik